

KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE
APOSTOLSKOG ŽIVOTA

GODINA POSVEĆENOG ŽIVOTA

Istražujte

*Posvećenim muškarcima i ženama
u hodu za Božjim znakovima*

*»Uvijek u pokretu
s onom krepošću
koja je krepost putnika:
radošću«*
Papa Franjo

Predraga braćo i sestre,

1. Nastavljamo s radošću hod prema Godini posvećenog života kako bi naši koraci bili vrijeme obraćenje i milosti. Papa Franjo svojom riječju i životom nastavlja pokazivati radost navještaja i plodnost života življena u skladu s evanđeljem, dok nas poziva da napredujemo u svom hodu, da budemo »Crkva koja izlazi«¹, prema logici slobode.

Toplo nas poziva da ostavimo iza sebe »svjetovne Crkve površnog duhovnog ili pastoralnog sjaja« kako bismo udisali »čisti zrak Duha Svetoga, koji nas oslobađa usredotočenosti na same sebe skrivene pod plaštem izvanjske pobožnosti lišene Boga. Ne dopustimo da nam se ukrade evanđelje!«².

Posvećeni život je znak budućih dobara u svijetu, u izlasku duž putova povijesti. Prihvaća ogledati se s prolaznim sigurnostima, novim situacijama, stalnim i promjenjivim izazovima, pitanjima i strastima kojima odzvanja današnji svijet. U tome budnom hodočašćenju posvećeni život čuva traženje Božjeg lica, živi nasljedovanje Krista, pušta da ga vodi Duh Sveti, da bi živio ljubav prema Kraljevstvu kreativnom vjernošću i okretnom radinošću. Identitet hodočasnika i molitelja *in limine historiae* duboko mu pripada.

Ovim se pismom svim posvećenim muškarcima i ženama želi predati tu dragocjenu baštinu, pozivajući ih da *odlučna srca ostanu vjerni Gospodinu* (usp. *Dj* 11, 23-24) i nastave taj milosni hod. Želimo zajedno čitati u sažetom obliku korake učinjene u posljednjih pedeset godina. U tome povijesnom osvrtu Drugi vatikanski koncil se pojavljuje kao apsolutno važni događaj za obnovu posvećenog života. Ponovno nam u ušima odzvanja Gospodinov poziv: *Stanite na negdašnje putove, raspitajte se za iskonske staze: Koji put vodi k dobru? Njime pođite i naći ćete spokoj dušama svojim!* (*Jr* 6, 16).

U ovom *statio* svatko može prepoznati i sjeme života koje je, položeno *u plemenito i dobro srce* (*Lk* 8, 15), urodilo plodom, i ono koje pavši uz put, na kamen ili u trnje nije donijelo roda (usp. *Lk* 8, 12-14).

Otvora se mogućnost da se hrabro i budno nastavi put kako bi se odvažili na izbore koji snažno potvrđuju *proročki* karakter našeg identiteta, a to je »posebni oblik dioništva u Kristovoj proročkoj službi, koju Duh prenosi čitavom Božjem narodu«³, kako bi se u

¹ FRANJO, Apost. pob. *Evangeliu gaudium*, (24. studenog 2013.), 20-24.

² *Ondje*, 97.

³ IVAN PAVAO II., Posinodska apost. pob. *Vita consecrata*, (25. ožujka 1996.), 84.

sadašnjem času očitovala »nadmoćna veličina sile Krista koji kraljuje i neograničenu moć Duha Svetoga koji čudesno djeluje u Crkvi«⁴.

Pozvani smo temeljito istražiti obzore našega života i našeg vremena u budnom bdjenju. Istraživati u tami kako bismo prepoznali vatru koja prosvjetljuje i vodi, istraživati nebo kako bismo prepoznali predznake blagoslovâ za naše suhoće. Budno bdjeti i zagovarati, čvrsti u vjeri.

Pravi je čas da se dadne prostora Duhu koji stvara: »U našem osobnom životu, u privatnom životu – podsjeća papa Franjo – Duh nas potiče krenuti putem koji je više evanđeoski. Ne pružati otpor Duhu Svetom: to je milost koju želim da svi tražimo od Gospodina; poučljivost Duhu Svetom, onom Duhu koji nam dolazi i pomaže nam ići naprijed na putu svetosti, onoj tako lijepoj svetosti Crkve. Milost poučljivosti Duhu Svetom«⁵.

Razlozi nastanka ovog pismo kriju se u spomenu obilne milosti koju posvećeni muškarci i žene žive u Crkvi, i ono je istodobno otvoreni poziv na razlučivanje. Gospodin je živ i djeluje u našoj povijesti i poziva nas na suradnju i složno i zajedničko razlučivanje, za nova razdoblja proroštva u službi Crkvi, na putu prema Kraljevstvu koje dolazi.

Zaogrnmimo se oružjima svjetlosti, slobode, hrabrosti evanđelja kako bismo istražili obzore, prepoznali na njima Božje znakove i povelili se za njima. Uz evanđeoska opredjeljenja na koja ćemo se odvažno odlučiti onako kako to čine ponizni i maleni.

⁴ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dogmatska konstitucija o Crkvi *Lumen gentium*, 44.

⁵ FRANJO, *Duha se ne smije krotiti*, Jutarnja meditacija u kapeli *Domus Sanctae Marthae*, Rim (16. travnja 2013.).

U poslušnom izlasku

*Sve vrijeme njihova putovanja,
kad god bi se oblak digao s Prebivališta, Izraelci bi krenuli;
ali ako se oblak ne bi digao, ni oni ne bi na put polazili
sve do dana dok se ne bi digao.
Jer sve vrijeme njihova putovanja oblak Jahvin danju stajao je nad Prebivalištem,
a noću bi se u oblaku pojavila vatra vidljiva svemu domu Izraelovu
(Izl 40, 36-38)*

POSLUŠATI BOŽJU RIJEČ

2. Život vjere nije jednostavno neki posjed, već je hod koji poznaje svijetle putove i mračne tunele, otvorene obzore i trnovite i nesigurne staze. Tajanstveni Božji silazak u naš život i naše događaje, prema Svetom pismu, pobuđuju divljenje i radost, iz toga se rađa Božji dar koji ispunjava život smislom i svjetlom i nalazi puninu u mesijanskom spasenju koje je Krist ostvario.

Prije nego fokusiramo pažnju na koncilski događaj i njegove posljedice pustit ćemo da nas vodi jedna biblijska slika u živom i zahvalnom spomenu pokoncilskog *kairòsa*, u inspirativnim vrijednostima.

Velika epopeja izlaska izabranog naroda iz egipatskog ropstva prema Obećanoj zemlji postaje sugestivna slika koja doziva u svijest naš suvremeni *stop and go*, zaustavljanje i pokretanje, strpljivost i poduzetnost. Ova su desetljeća bila upravo razdoblja uspona i padova, poletâ i razočaranjâ, istraživanjâ i nostalgicnih zatvaranja.

Interpretacijska tradicija duhovnog života, u raznim oblicima koji su tijesno povezani s posvećenim životom kao jednim od tih oblika, često je nalazila u velikoj paradigmi *izlaska* Izraelskog naroda iz Egipta sugestivne simbole i metafore: gorući grm, prolazak kroz more, putovanje kroz pustinju, teofanija na Sinaju, strah od samoće, dar zakona i saveza, stup od oblaka i oganj, mana, voda iz stijene, mrmljanje i nostalgije.

Poslužit ćemo se simbolom oblaka (na hebrejskom *'ānān*),⁶ koji je na tajanstven način pratio narod na njegovu putu: pritom se čas zaustavljao, čak i na dulje vrijeme, i time izazivao nelagodu i žaljenje, čas podizao i kretao i time određivao ritam putovanja, pod Božjim vodstvom.

Poslušajmo Božju riječ: *Sve vrijeme njihova putovanja, kad god bi se oblak digao s Prebivališta, Izraelci bi krenuli; ali ako se oblak ne bi digao, ni oni ne bi na put polazili sve do dana dok se ne bi digao. Jer sve vrijeme njihova putovanja oblak Jahvin danju stajaše nad Prebivalištem, a noću bi se u oblaku pojavila vatra vidljiva svemu domu Izraelovu (Izl 40, 36-38).*

⁶ Izraz *'ānān* se susreće 87 puta u Starom zavjetu, od čega 20 puta u *Izlasku* i još 20 puta u *Brojevima*. Samo se jednom javlja izraz »stup od ognja i oblaka« (*Izl 14, 24*); obično se kaže »stup od oblaka« odnosno »stup od ognja«. Oba izraza opisuju očitovanje Božje prisutnosti.

Nešto novo i zanimljivo donosi paralelni tekst iz Knjige Brojeva (usp. Br 9, 15-23), osobito o zaustavljanjima i nastavku putovanja: *Dva dana ili mjesec ili godinu - dok bi oblak ostajao nad Prebivalištem - Izraelci su taborovali, ne krećući na put, a čim bi se digao, oni bi krenuli* (Br 9, 22).

Očito je da je taj način prisutnosti i vodstva od Božje strane zahtijevao stalnu budnost: bilo zato da se odgovori na nepredvidljivo kretanje oblaka, bilo zato da se sačuva vjeru u Božju zaštitničku prisutnost, kada bi zaustavljanja duže potrajala a cilj se činio odgođenim *sine die*.

U simboličkom jeziku biblijskog izvješća taj je oblak bio *Božji anđeo*, kao što se kaže u knjizi Izlaska (Izl 14, 19). U kasnijem tumačenju *oblak* postaje povlašteni simbol Božje prisutnosti, dobrote i djelatne vjernosti. Naime u proročkoj, psalmističkoj i mudrosnoj tradiciji taj će se simbol često ponavljati, razvijajući također ostale aspekte, kao što je primjerice skrivanje Boga zbog grijeha naroda (usp. *Tuž* 3, 44), ili veličanstvo sjedišta Božjeg prijestolja (usp. 2 *Ljet* 6, 1; *Job* 26, 9).

Novi zavjet preuzima, katkad sa sličnim jezikom, taj *simbol* u teofanijama: bezgrješno začće Isusa (usp. *Lk* 1, 35), preobraženje (usp. *Mt* 17, 1-8 i par.), Isusovo uzašašće na nebo (usp. *Dj* 1, 9). Pavao upotrebljava *oblak* također kao simbol krštenja (usp. *I Kor* 10, 1) i simbolika *oblaka* uvijek je sastavni dio predodžbi o Gospodinovu ponovnom dolasku u slavi na kraju vremenâ (usp. *Mt* 24, 30; 26, 64; *Otk* 1, 7; 14, 14).

Ukratko, prevladavajuća perspektiva, već u tipičnoj simbologiji izlaska, je perspektiva oblaka kao znaka božanske poruke, djelatne prisutnosti Gospodina Boga usred njegova naroda. Izrael će morati uvijek biti spreman nastaviti put ako se oblak pokrene, prepoznati svoj grijeh i osjećati odbojnost prema njemu kada se na njegovu obzoru nakupe tamni oblaci, biti strpljiv kada stanke potraju a cilj se čini nedostižnim.

U složenosti mnogobrojnih oblika u kojem se simbol *oblaka* javlja u Bibliji, pridodaju se također vrijednosti Božje nedostupnosti, njegove suverenosti kojom nad svime bdije s neba, njegova milosrđa kada razgrće oblake te silazi i ponovno daje život i nadu. Božja se ljubav i znanje uče samo na putu nasljedovanja, u raspoloživosti oslobođenoj strahova i nostalgijâ.

Stoljećima nakon izlaska, gotovo neposredno prije Otkupiteljeva dolaska, mudrac će podsjetiti na tu pustolovnu epopeju Izraelaca vođenih oblakom i ognjem jezgrovitom rečenicom: *A Izraelcima si dao ognjen stup, da im bude vođom na stazama neznanim* (*Mudr* 18, 3).

KAO ONI KOJE OBLAK VODI

3. Oblak svjetla i ognja koji je vodio narod, prema ritmovima koji su zahtijevali potpunu poslušnost i punu budnost, za nas je rječita. Možemo otkriti, kao u nekom zrcalu, interpretacijski ključ za posvećeni život našeg vremena. Posvećeni život već nekoliko desetljeća, potaknut karizmatičkim poticajem Koncila, kročio je tako kao da prati signale Gospodinova *oblaka*.

Onima koji su imali tu milost da 'vide' početak koncilskog hoda ostao je u srcu odjek riječi svetog Ivana XXIII. *Gaudet Mater Ecclesia, incipit* iz govora na otvorenju Koncila (11. listopada 1965.)⁷.

U znaku radosti, duboke radosti duha, posvećeni je život pozvan nastaviti, u novosti, hod u povijesti: »U sadašnjem stanju ljudskih zbivanja, u kojem čovječanstvo, čini se, ulazi u novi poredak stvari, treba radije vidjeti tajanstvene planove Božje providnosti, koji se ostvaruju u susljednim razdobljima po ljudskim rukama, i često iznad njihovih očekivanja, i s mudročću sve raspoređuju, pa i one događaje koji su protivni čovjeku, za dobro Crkve [...] potrebno je da se taj sigurni i nepromjenjivi nauk, uz koji treba pristajati vjerom, produbi i izloži na način na koji to traži naše vrijeme. Jedno je polog vjere, to jest istine koje su sadržane u našem časnom učenju, a drugo način na koje se ove naviješta, uvijek međutim u istom smislu i s istim naglaskom. Treba dati veliku važnost toj metodi i, ako je potrebno, primjenjivati je sa strpljivošću [...]«⁸.

Sveti Ivan Pavao II. definirao je koncilski događaj kao »veliku milost koju je zadobila Crkva u 20. stoljeću. U njemu nam je bio ponuđen siguran kompas da nas usmjerava tijekom hoda«⁹. Papa Franjo je potvrdio da »je to bilo lijepo djelo Duha Svetoga«¹⁰. Možemo isto to ustvrditi i za posvećeni život: bio je to blagotvorni put prosvjetljenja i razlučivanja, naporâ i velikih radosti.

Put koji su prošle posvećene osobe je bio doista »izlazak«¹¹. Vrijeme oduševljenja i odvažnosti, domišljatosti i kreativne vjernosti, ali također i krhkih sigurnosti, improvizacijâ i

⁷ IVAN XXIII., Govor na otvorenju Koncila *Gaudet Mater Ecclesia*, Rim (11. listopada 1962.).

⁸ *Ondje*, 4.6.

⁹ IVAN PAVAO II., Apostolsko pismo *Novo millennio ineunte*, (6. siječnja 2001.), 57.

¹⁰ FRANJO, *Duha se ne smije krotiti*, Jutarnja meditacija u kapeli *Domus Sanctae Marthae*, Rim (16. travnja 2013.).

¹¹ Usp. IVAN PAVAO II., Posinodska apost. pob. *Vita consecrata*, (25. ožujka 1996.), 40.

gorkih razočaranja. Razmišljajući sada o tome, možemo prepoznati da se doista *u oblaku pojavila vatra* (Izl 40, 38), i da je »neznanim« putovima Duh vodio život i projekte posvećenih muškaraca i žena na putovima Kraljevstva.

Posljednjih godina, čini se, taj je polet nekako splasnuo. Oblak kao da je postao više obavijen tamom no svjetlom, ali u njemu još uvijek prebiva *oganj* Duha Svetoga. Iako ponekad možemo kročiti u tami i mlakosti, koji prijete da uznemire naša srca (usp. Iv 14, 1), vjera budi sigurnost da u oblaku nije nestalo Gospodinove prisutnosti: ona je *sjaj ognja žarkoga* (Iz 4, 5), koji je jači od tame.

Radi se o tome da se ponovno krene u vjeri *stazama neznanim* (Mudr 18, 3), poput oca Abrahama, koji *zaputi se ne znajući kamo ide* (usp. Hebr 11, 8). To je put koji traži duboku poslušnost i povjerenje, kojima samo vjera omogućuje pristup i koje je u vjeri moguće obnoviti i učvrstiti¹².

ŽIVI SPOMEN IZLASKA

4. Nema sumnje da su redovnici i redovnice na završetku koncilskog skupa prihvatili odluke koncilskih otaca uz puni pristanak i iskrenu gorljivost. Osjetilo se da je milost Duha Svetoga, koju je sveti Ivan XXIII. zazvao da izmoli Crkvi *novu Pedeseticu*, bila na djelu. Istodobno se opazio sklad misli, težnji, vrenjâ koji su bili *in itinere* bar jedno desetljeće.

Apostolskom konstitucijom *Provida Mater Ecclesia* iz 1947. godine priznato je posvećenje kroz življenje evanđeoskih savjeta u svijetu. To je »revolucionarna gesta u Crkvi«¹³. Službeno priznanje stiglo je prije nego što je teološka refleksija ponudila obrise i opisala specifični obzor svjetovnog posvećenja. Tim je priznavanjem na neki način izražena orijentacija koja je bila na srcu Drugog vatikanskog koncila: simpatija prema svijetu koja rađa novi dijalog¹⁴.

Ovaj dikasterij je 1950., pod pokroviteljstvom Pija XII., sazvao prvi Svjetski kongres staležâ savršenstva. Papinska učenja utiru put za *accommodata renovatio*, izraz kojeg Koncil usvaja u dekretu *Perfectae caritatis*. Nakon toga kongresa uslijedili su drugi, u različitim sredinama i na različite teme, omogućujući u pedesetim godinama i počecima narednog desetljeća novo

¹² Usp. BENEDIKT XVI., *Audijencija*, Rim (23. siječnja 2013.).

¹³ Usp. FRANJO, *Audijencija* za sudionike susreta održanog u organizaciji Talijanske konferencije svjetovnih ustanovâ, Rim (10. svibnja 2014.).

¹⁴ Usp. PAVAO VI., *Govor* prigodom posljednje javne sjednice Drugog vatikanskog koncila, Rim (7. prosinca 1965.).

teološko i duhovno razmišljanje. Na tome dobro uređenom i pripremljenom tlu, Koncil je obilno razasuo dobro sjeme učenja i bogatstvo konkretnih smjernica koje dan-danas doživljavamo kao dragocjenu baštinu.

Prošlo je pedesetak godina od proglašenja dogmatske konstitucije *Lumen gentium* Drugog vatikanskog koncila koje se dogodilo 21. studenog 1964. Spomen je to velike teološke i crkvene vrijednosti: »sveopća se Crkva pokazuje kao 'puk okupljen polazeći od jedinstva Oca i Sina i Duha Svetoga«¹⁵. Prepoznaje se središnjost Božjeg naroda koji korača sred ostalih narodâ, otkupljen je Kristovom krvlju (usp. *Dj* 20, 28), ispunjen Duhom istine i svetosti i *poslan svim ljudima kao svjetlo svijeta i sol zemlje*¹⁶.

Opisuje se tako identitet čvrsto utemeljen na Kristu i njegovu Duhu i istodobno se predlaže Crkva koja je protegnuta prema svim kulturnim, društvenim i antropološkim situacijama: »Kako bi se raširila diljem svih krajeva, Crkva ulazi u povijest ljudi a da ipak istodobno nadilazi vremenâ i granice narodâ. Prolazeći kroz kušnje i nevolje, ona je krijepljena snagom Božje milosti, koju joj je Gospodin obećao, da zbog ljudske slabosti ne otpadne od savršene vjernosti, nego da svojem Gospodinu ostane dostojnom zaručnicom te ne prestane samu sebe obnavljati pod djelovanjem Duha Svetoga, dok po križu ne bude prispjela do svjetlosti koja ne poznaje zalaza«¹⁷.

Lumen gentium posvećuje čitavo 6. poglavlje redovnicima¹⁸. Nakon što je u konstituciji potvrđeno teološko načelo »općeg poziva na svetost«¹⁹, među mnogim putovima prema svetosti Crkva razaznaje dar posvećenog života, primljena od svoga Gospodina i čuvana u svakom vremenu s njegovom milošću²⁰. Krsni korijen posvećenja, po učenju Pavla VI., s radošću se ističe, te se pokazuje stil života življen kao *sequela Christi*, kao stalno i djelotvorno ponovno očitovanje oblika života kojeg je Sin Božji prigrlio u svojem zemaljskom životu. Posvećeni život, na kraju, predstavljen je kao *znak* za Božji narod u

¹⁵ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dogmatska konstitucija o Crkvi *Lumen gentium*, 4.

¹⁶ Usp. *ondje*, 9.

¹⁷ *Isto*.

¹⁸ Usp. *ondje*, 43-47.

¹⁹ Usp. *ondje*, 5. poglavlje.

²⁰ Usp. *ondje*, 43.

ostvarivanju općeg kršćanskog poziva i očitovanje milosti Gospodina Uskrslog i snage Duha Svetoga koji čudesno djeluje u Crkvi²¹.

Te su tvrdnje pokazale u narednim godinama svoju snažnu djelotvornost. Promjena čiji se danas mogu kušati plodovi je povećani crkveni osjećaj koji označava identitet i pokretna je snaga života i djelovanjâ posvećenih osoba.

Po prvi je puta u radovima nekog ekumenskog koncila posvećeni život prepoznat kao živi i plodni dio zajedništva i svetosti Crkve a ne kao područje potrebito »reformskih dekreta«.

Istom se nakanom vodio također dekret *Perfectae caritatis*, čiju se pedesetu obljetnicu proglašenja, koje se zbilo 28. listopada 1965., pripremamo slaviti. U njemu jednodušno odzvanja radikalnost poziva: »Budući da je zadnje mjerilo redovničkoga života nasljedovanje Isusa Krista, kako je predloženo u evanđelju, ono treba vrijediti kao vrhovno pravilo svih redovničkih ustanova«²². Premda se čini očitom i općenitom, ova je izjava dovela do dubokog čišćenja devocionalnih duhovnosti i identitetâ podređenih primatu crkvenih i društvenih službi i zaustavljenih na sakraliziranoj imitaciji ciljeva utemeljiteljâ.

Ničemu se ne smije dati prednost pred radikalnim nasljedovanjem Krista.

Koncilsko učiteljstvo pokreće također priznavanje različitih oblika posvećenog života. Apostolskim je ustanovama, po prvi put na tako uglednoj razini, jasno priznato načelo da njihovo apostolsko djelovanje pripada samoj naravi posvećenog života²³. Laičkom je posvećenom životu priznato da »u sebi tvori potpun stalež zavjetovanja evanđeoskih savjeta«²⁴. Svjetovne ustanove javljaju se sa svojom konstitutivnom specifičnošću svjetovnog posvećenja²⁵. Priprema se podloga za ponovni procvat *Ordo virginum* i pustinjačkog života kao neudruženog oblika posvećenog života²⁶.

²¹ Usp. *ondje*, 44.

²² DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dekret o prilagođenoj obnovi redovničkoga života *Perfectae caritatis*, 2 a.

²³ Usp. *ondje*, 8.

²⁴ *Ondje*, 10.

²⁵ Usp. *ondje*, 11.

²⁶ *Zakonik kanonskog prava*, proglašen od Ivana Pavla II. (25. siječnja 1983.), kann. 604 i 603.

Evandeoski savjeti su predstavljeni s inovativnim naglascima, kao životni projekt prihvaćen s vlastitim modalitetima i s posebnom radikalnošću po uzoru na Krista²⁷.

Još dvije teme odskaču zbog novog načina na koji su predstavljene: bratski život u zajednici i izgradnja (formacija). Prva se nalazi u središtu biblijskog nadahnuća *Djela apostolskih*, koje je stoljećima budilo težnju prema *cor unum et anima una* (Dj 4, 32). Pozitivno priznavanje različitosti modelâ i stilova bratskog života predstavljaju danas jedan od najznačajnijih ishoda obnoviteljskog duha Koncila. Osim toga, oslanjajući se na zajednički dar Duha, dekret *Perfectae caritatis* potiče na prevladavanje klasâ i kategorijâ, kako bi se uspostavila zajednica u kojoj će se živjeti bratskim životom, s jednakim pravima i obavezama, izuzev onih koji proizlaze iz svetog Reda²⁸.

Vrijednost i nužnost izgradnje su predstavljeni kao temelji obnove: »Prilagođena obnova redovničkih ustanova najviše ovisi o odgoju i izobrazbi članova«²⁹. Zbog svoje bitnosti, to je načelo služilo kao svojevrsni aksiom: predstavljalo je polazište za postojani i istraživački razvojni put iskustava i razlučivanja, na kojem je posvećeni život zahvatio ustanove, studije, istraživanja, vrijeme, sredstva.

RADOSTI I TEGOBE HODA

5. Polazeći od koncilskih usrdnih poticaja i zahtjeva posvećeni je život prešao dug put. Doista, taj egzodus nije potaknuo samo na traženje obzorâ koje je pokazao Koncil. Posvećeni muškarci i žene se susreću i hvataju u koštac s novim društvenim i kulturnim stvarnostima: pozornost prema znakovima vremena i mjestâ, žurni poziv na ostvarivanje koncilskog stila, ponovno otkrivanje i ponovno tumačenje utemeljiteljskih karizmi, brze promjene u društvu i kulturi. To su novi scenariji koji traže novo i složno razlučivanje, destabilizirajući modele i stilove koji se ponavljaju u vremenu, koji nisu sposobni ući u dijalog, kao evandeosko svjedočenje, s novim izazovima i novim mogućnostima.

U konstituciji *Humanae salutis*, kojom je sveti Ivan XXIII. sazvao Drugi vatikanski koncil, čitamo: »Slijedeći savjete Krista Gospodina koji nas poziva tumačiti *znakove vremena* (Mt

²⁷ Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dekret o prilagođenoj obnovi redovničkoga života *Perfectae caritatis*, 12-14.

²⁸ Usp. *ondje*, 15.

²⁹ *Ondje*, 18.

16,3), među tolikim mračnim sumaglicama otkrivamo brojne znakove koji, čini se, pružaju predznake boljeg doba za Crkvu i čovječanstvo³⁰.

Enciklika *Pacem in terris*, upućena svim ljudima dobre volje, uvela je »znakove vremena« kao teološki ključ. Među njima Ivan XXIII. prepoznaje: ekonomsko-društveno uzdizanje radnih klasâ, ulazak žene u javni život; nastanak neovisnih država³¹; zaštita i promicanje prava i dužnosti kod građana svjesnih svog dostojanstva³²; uvjerenje da se rješenja za sukobe treba tražiti za pregovaračkim stolom a ne utjecanjem oružju³³. On među te znakove uključuje također *Opću deklaraciju o ljudskim pravima*, odobrenu od Ujedinjenih naroda³⁴.

Posvećene su osobe živjele i tumačile te nove obzore. Naviještale su i svjedočile *in primis* evanđelje životom, pružajući svakovrsnu pomoć i solidarnost, surađujući u najrazličitijim zadaćama u znaku kršćanske bliskosti, uključeni u postojeći povijesni proces. Daleko od toga da su se ograničavali na to da žale za nekim prošlim vremenima, pokušale su oživjeti društvo i njegove sastavnice živom crkvenom *traditio*, prokušanom tijekom stoljećâ na rubu povijesti, prema *habitusu* vjere i kršćanske nade.

Zadatak kojeg je pred posvećeni život stavio povijesni obzor pred kraj 20. stoljeća zahtijevao je smionost i hrabru inventivnost. Zbog toga taj epohalni prijelaz treba vrednovati kao, vjerski motiviranu, proročku posvećenost: mnoge su posvećene osobe živjele s ozbiljnom zauzetošću, i često također uz veliku osobni rizik, novu svijest da moraju stati na stranu siromašnih i posljednjih, dijeleći s njima vrijednosti i tjeskobe³⁵. Posvećeni se život otvara obnovi ne zato što slijedi samostalne inicijative, ni iz čiste želje za novošću, a još manje zbog reduktivnog pristupa urgentnim društvenim pitanjima, već prvenstveno poradi odgovorne poslušnosti bilo

³⁰ IVAN XXIII, Apost. konst. *Humanae salutis* kojom se saziva Drugi vatikanski koncil, (25. prosinca 1961.), 4.

³¹ IVAN XXIII., Enc. *Pacem in terris* o miru svih naroda, (11. travnja 1963.), 24-25.

³² Usp. *ondje*, 45-46.

³³ Usp. *ondje*, 67.

³⁴ Usp. *ondje*, 75.

³⁵ Usp. IVAN PAVAO II., Carta Ap. a los religiosos y religiosas de América latina con motivo del V centenario de la evangelización del Nuevo Mundo *Los caminos del Evangelio* (29 junio 1990), 19, 21; ISTI, Posinodska apost. pob. *Vita consecrata*, (25. ožujka 1996.), 82, 86, 89-90.

Duhu tvorcu koji »govori po prorocima« (usp. apostolsko *Vjerovanje*)³⁶, bilo poticajima crkvenog učiteljstva, snažno izraženog u velikim socijalnim enciklikama *Pacem in terris* (1963.), *Populorum progressio* (1967.), *Octogesima adveniens* (1971.), *Laborem exercens* (1981.), *Caritas in veritate* (2009.). Radilo se – da ponovno dozovemo u svijest sliku *oblaka* – o vjernosti Božjoj volji, očitovanoj kroz autoritativni glas Crkve.

Shvaćanje karizme kao nečega što daje Duh, što je usmjereno k suobličanju Kristu, obilježeno profilom Crkve kao zajednice, u dinamičnom razvoju u Crkvi, motiviralo je svaku odluku o obnovi i postupno oblikovalo pravu *teologiju karizme*, koja je po prvi put jasno primijenjena na posvećeni život³⁷. Koncil nije izričito povezo taj termin s posvećenim životom, ali je tomu utro put referirajući se na neke Pavlove tvrdnje³⁸.

U apostolskoj pobudnici *Evangelica testificatio*, Pavao VI. službeno usvaja tu novu terminologiju³⁹ i piše: »Koncil s pravom insistira na obavezi da redovnici i redovnice budu vjerni duhu svojih utemeljitelja, njihovim evanđeoskim nakanama, primjeru njihove svetosti, dokučujući u tome načelâ obnove i jedan od najsigurnijih kriterija onoga što bi svaka ustanova morala eventualno poduzeti«⁴⁰.

Ova Kongregacija, svjedok toga hoda, pratila je različite faze ponovnog sastavljanja *Konstitucijâ* ustanovâ. Bio je to proces koji je promijenio dugogodišnje ravnoteže, izmijenio

³⁶ Učiteljstvo prvi put službeno koristi izraz »proročki« u dokumentu: SVETA KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE I SVJETOVNE USTANOVE, Redovnici i promicanje čovjeka (na latinskom: *Optiones evangelicae*) (12. kolovoza 1980.), uvod, i br. 2, 4, 24, 27, 33. U *Vita consecrata*, osim dva zasebna paragrafa (84 i 85), ta se terminologija javlja tridesetak, odnosno čak stotinjak puta ako se računa slične izraze.

³⁷ Usp. SVETA KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE I SVJETOVNE USTANOVE – SVETA KONGREGACIJA ZA BISKUPE, Kriteriji i smjernice o odnosima između biskupâ i redovnikâ u Crkvi *Mutuae Relationes*, (14. svibnja 1978.), 12.19.51.

³⁸ Usp. primjerice DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dekret o prilagođenoj obnovi redovničkog života *Perfectae caritatis*, 1, 2, 7, 8, 14, 15; DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dekret o misijskoj djelatnosti Crkve *Ad gentes*, 23.

³⁹ PAVAO VI., Apost. pobud. *Evangelica testificatio*, (29. lipnja 1971.), 11, 12, 32.

⁴⁰ PAVAO VI., Apost. pobud. *Evangelica testificatio*, (29. lipnja 1971.), 11.

zastarjele prakse tradicije⁴¹, dok se duhovne baštine iščitavalo kroz prizmu novih hermeneutikâ i podizalo nove strukture, pa sve dotle da se ponovno osmišljavalo planove i prisutnosti. U toj *obnovi*, koja je bila u isti mah i vjerna i kreativna, ne možemo prešutjeti neke dijalektike sukoba i napetosti pa čak i bolna otpadništva.

Crkva nije zaustavila taj proces, već ga je pratila pravodobnim Učiteljstvom i mudrom budnošću, deklinirajući, na primatu duhovnog života, sedam glavnih tema: utemeljiteljska karizma, život Duha hranjen Božjom riječju (*lectio divina*), bratski život u zajednici, početna i trajna izgradnja, novi oblici apostolata, autoritet vlasti, pozornost prema kulturama. Posvećeni život se u posljednjih pedeset godina na svom putu susretao i hvatao u koštac s tim pitanjima. Referiranje na *slovo* Koncila omogućuje »pronaći njegov istinski duh« kako bi se izbjegla pogrešna tumačenja⁴². Pozvani smo zajedno se spomenuti jednog živog događaj u kojem smo mi Crkva prepoznali naš najdublji identitet. Pavao VI. na zaključenju Drugog vatikanskog koncila zahvalna uma i srca izjavio je: »Crkva se sabrala u svojoj intimnoj duhovnoj svijesti, (...) da pronade u samoj sebi živoj i djelatnoj, u Duhu Svetom, Kristovu riječ, i da dublje istraži otajstvo, to jest Božji naum i prisutnost iznad sebe i u sebi, i da ponovno oživi u sebi onu vjeru, koja je tajna njezine sigurnosti i mudrosti, i onu ljubav koja obvezuje bez prestanka pjevati hvale Bogu: *cantare amantis est*, kaže sv. Augustin (*Serm.* 336; *PL* 38, 1472). Koncilski dokumenti, u prvom redu oni o božanskoj objavi, o liturgiji, o Crkvi, svećenicima, redovnicima, laicima, daju jasno nazrijeti tu izravnu i primarnu pobožnu nakanu, i pokazuju koliko je bistra, svježa i bogata duhovna žila, koja živim dodirom sa živim Bogom izbija u krilu Crkve i iz nje se širi na sasušenu zemlju našeg svijeta«⁴³.

Ista odanost prema Koncilu kao crkvenom događaju i kao paradigmi stila, traži sada od nas da se znamo usmjeriti s povjerenjem prema budućnosti. Je li živa u nama sigurnost da se Bog uvijek postavlja za vođu našega puta?

U bogatstvu riječi i gesti, Crkva nas usmjerava da čitamo svoj osobni i zajednički život u sklopu čitavog plana spasenja, da shvatimo kojim nam je pravcem krenuti i kojim putem ići,

⁴¹ Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dekret o prilagođenoj obnovi redovničkog života *Perfectae caritatis*, 3.

⁴² Usp. BENEDIKT XVI., *Homilija*, misa povodom otvorenja Godine vjere, Rim (11. listopada 2012.).

⁴³ PAVAO VI., *Govor* u prigodi posljednje javne sjednice Drugog vatikanskog koncila, Rim (7. prosinca 1965.).

koju budućnost predviđati, u kontinuitetu s do sada učinjenim koracima poziva nas na ponovno otkrivanje jedinstva *confessio laudis, fidei et vitae*.

Memoria fidei nam pruža korijene kontinuiteta i ustrajnosti: snažni identitet kako bi se prepoznali dijelom jednog događaja, jedne povijesti. Ponovno sagledavanje prijednog puta kroz prizmu vjere ne zaustavlja se na velikim događajima, već nam pomaže ponovno čitati osobnu povijest, dijeleći je na plodonosne etape.

U budnom bdjenju

Ilija se popeo na vrh Karmela, prignuo se zemlji i sakrio lice među koljena...

»Eno se oblak, malen kao dlan čovječji, diže od mora.«

(1 Kr, 18, 44)

POSLUŠATI BOŽJU RIJEČ

6. I nadalje tražimo svjetlo u biblijskoj simbologiji, moleći nadahnuće za put proroštva i istraživanja novih obzora posvećenog života, koje u ovom drugom dijelu želimo promotriti. Posvećeni je život, naime, po svojoj naravi duboko pozvan na svjedočko služenje po kojem postaje *signum in Ecclesia*⁴⁴.

Riječ je o ulozi koja pripada svakom kršćaninu, ali u posvećenom životu poprima karakteristične crte u obliku radikalnosti nasljedovanja Krista (*sequela Christi*) i Božjem primatu, i ujedno sposobnosti živjeti evangelizacijsko poslanje Crkve hrabro, iskreno i slobodno (*parresia*) i kreativnošću. S pravom je Ivan Pavao II, rekao da: »Proročko svjedočanstvo [...] se izražava i u prokazivanju onoga što je protivno Božjoj volji i u istraživanju novih putova ostvarivanja evanđelja u povijesti, s pogledom na Božje Kraljevstvo«⁴⁵.

U patrističkoj tradiciji referentni biblijski model za monaški život je prorok Ilija: bilo zbog njegova osamljeničkog i isposničkog života, bilo zbog velike ljubavi prema savezu i vjernosti Gospodinovu zakonu, bilo pak zbog smjelosti u obrani prava siromašnih (usp. *1 Kr* 17-19; 21). Podsjeća se na to i u apostolskoj pobudnici *Vita consecrata*, u prilog proročke naravi i službe posvećenog života⁴⁶. U monaškoj tradiciji ogrtač kojim je Ilija simbolično pokrio Elizeja, u trenutku uznesenja na nebo (Usp. *2 Kr* 2, 13), tumači se kao prijelaz proročkog duha s oca na učenika kao i simbol posvećenog života u Crkvi, koja živi od uvijek novog spomena i proroštva.

Ilija Tišbijac pojavljuje se iznenada na poprištu Sjevernog kraljevstva s kategoričnom prijetnjom: *neće ovih godina biti ni rose ni kiše, osim na moju zapovijed* (*1 Kr* 17, 1). Manifestira tako pobunu vjerske savjesti protiv moralne dekadencije do koje je narod dovela bahatost kraljice Jezabele i lijenost kralja Ahaba. Proročki sud koji silom zatvara nebo je otvoreni izazov posebnoj ulozi Baala i četi *baalima*, kojima su pripisivani plodnost i rodnost, kiše i blagostanje. Odatle se, kao u velikim lukovima, Ilijino djelovanje proteže u epizodama koje, više no što pripovijedaju jednu povijest, predstavljaju dramatične momente i trenutke velike inspirativne snage (usp. *1 Kr* 17-19.21; *2 Kr* 1-2).

⁴⁴ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dogmatska konstitucija o Crkvi *Lumen gentium*, 44.

⁴⁵ IVAN PAVAO II., Posinodska apost. pob. *Vita consecrata*, (25. ožujka 1996.), 84.

⁴⁶ *Isto*.

U svakom ulomku Ilija živi svoju proročku službu, upoznaje čišćenjâ i prosvjetljenjâ koja karakteriziraju njegov biblijski profil, sve do vrhunca kojeg predstavlja susret s prolaskom Boga u laganom i tihom lahoru na Horebu. Ta iskustva služe kao nadahnuće također za posvećeni život. I on mora proći put od usamljeničkog i pokorničkog sklanjanja u vadi Kerita (usp. *1 Kr* 17,2-7) do solidarnog susreta sa siromasima koji se bore za puko preživljavanje, poput udovice iz Sarfate (Usp. *1 Kr* 17,8-24); i on mora učiti iz genijalne smionosti koju predstavlja izazov žrtve na Karmelu (usp. *1 Kr* 17,20-39), zagovarati za narod izmučen zbog suše i kulture smrti (usp. *1 Kr* 18, 41-46), braniti pravâ siromašnih koje silnici tlače (usp. *1 Kr* 21) i upozoravati na oblike idolatrije koji oskvrnjaju Božje sveto ime (usp. *2 Kr* 1).

Posebno je dramatična Ilijina smrtonosna depresija u pustinji Beer Šebi (*1 Kr* 19, 1-8): ali ondje Bog, pružajući kruh i vodu života, zna s nježnošću preobraziti bijeg u putovanje prema gori Horeb (*1 Kr* 19, 9). To je primjer za naše noći tame koje, kako i kod Ilije, prethode sjaju objave Boga (teofanija) u laganom lahoru (*1 Kr* 19, 9-18) i pripremaju na nova razdoblja vjernosti, koja postaju povijesti novih poziva (kao u Elizejevu slučaju: *1 Kr* 19, 19-21), ali također ulijevaju odvažnost za istupanje protiv bezbožne pravde (usp. ubojstvo seljaka Nabota: *1 Kr* 21, 17-29). Na kraju, dirljiv je srdačan pozdrav zajednici proročkih sinova (*2 Kr* 2,1-7) koji je priprema za konačni uspon iznad Jordana, prema nebu u vatrenim kočijama (*2 Kr* 2, 8-13).

Mogli bismo se osjetiti privučenim Ilijinim zapanjujućim podvizima, njegovim bijesnim prosvjedima, njegovim izravnim i smionim optužbama, sve do spora s Bogom na Horebu, kada Ilija ide čak dotle da optužuje narod da ima samo destruktivne i prijeteće projekte. No sjetimo se da nama u ovom povijesnom trenutku mogu više govoriti neki elementi od minornog značenja, koji su poput malih *znakova*, no ipak nas nadahnjuju na našem putu i u našim odlukama na nov način u ovom suvremenom dobu gdje Božji tragovi, čini se, nestaju u »dezertifikaciji« (opustošenju) vjerskog osjećaja⁴⁷.

Ovaj biblijski tekst pruža brojne »manje« simbole. Možemo spomenuti neke od njih: *oskudne zalihe* na potoku Kerit, s onim gavranima koji se pokoravaju Bogu i donose proroku kruh i meso, u gesti milosrđa i solidarnosti. *Velikodušnost* udovice iz Sarfate, kojom je izložila opasnosti vlastiti život, koja ima samo »pregršt brašna u ćupu i malo ulja u vrču« (*1 Kr* 17, 12) i daje ih gladnom proroku. Ilijina *nemoć* pred mrtvim dječakom i njegova vapijuća sumnja zajedno s njegovim očajničkim zagrljajem, kojeg udovica tumači na teološki način, kao

⁴⁷ Usp. FRANJO, Apost. pob. *Evangelii gaudium*, (24. studenog 2013.), 86.

objavu lica samilosnog Boga. Dugotrajna prorokova borba proroka prostrtog u molitvi – nakon zapanjujućeg i pomalo teatralnog sukoba s Baalovim svećenicima na Karmelu – za kišu za narod iscrpljen osudom na sušu. U timskom radu Ilije, momka koji se penje i silazi s gore i Boga koji je pravi gospodar kiše (a ne Baal), dolazi na kraju odgovor u obliku *oblaka, malena kao dlan čovječji* (usp. *I Kr* 18, 41). Taj se maleni Božji odgovor međutim odmah pretvara u veliku kišu, koja djeluje okrijepljujuće za narod koji je već bio na izmaku snaga.

Jednako skroman ali učinkovit odgovor uslijedit će nekoliko dana nakon one *pogače i vrča* s vodom koji se pojavljuju uz proroka obuzetog smrtnom depresijom u pustinji: to je zaliha koja daje snage da putuje »četrdeset dana i četrdeset noći sve do Božje gore« (*I Kr* 19, 8). I ondje, u špilji gdje se sklonio, i još uvijek sav drhti od pobune protiv svetogrdnog destruktivnog naroda koji prijeti i njegovu životu, Ilija će svjedočiti uništenju svoje imaginacije prijetnje i sile: »Gospodin nije bio...« u silnome vjetru, u potresu, u ognju, već u »šapatu laganog i blagog lahora« (*IKr* 19, 12).⁴⁸

To je uzvišena stranica za mističnu literaturu, strmoglavi pad u stvarnost za sav prorokov »sveti bijes«: on mora prepoznati Božju prisutnost koja nadilazi svaki tradicionalni zamišljaj, koji ga je sputavao svojim okovima. Bog je šapat i lahor, nije produkt naše potrebe za sigurnošću i uspjehom - »a tragova tvojih nitko ne vidje« (usp. *Ps* 77, 20) - nego je prisutan na pravi i djelotvoran način.

Ilija je sa svojim bijesom i svojim emocijama zamalo sve upropastio, zavaravajući se da je jedini ostao vjeran. No Bog je dobro znao da ima još sedamdeset tisuća vjernih svjedokâ, da postoje proroci i kraljevi spremni iskazati mu poslušnost (*I Kr* 19,15-19), jer se Božja povijest nije nikako mogla poistovjetiti s neuspjehom depresivnog i naprasitog proroka. Povijest se nastavlja, jer je u Božjim rukama, a Ilija mora stvarnost gledati novim očima, dopustiti da ga sâm Bog preporodi na nadu i povjerenje. Taj prignuti stav ondje na gori u kojem moli za kišu, toliko nalik nerođenom djetetu u krilu majke, ponavlja se također na Horebu skrivanjem u špilji, a sada se dovršava prorokovim novim rođenjem, da može kročiti uspravan i preporođen tajanstvenim putovima Boga živoga.

⁴⁸ Na hebrejskom *qôl demamáh daqqáh*. Prijevod nije ni lagan ni jednoglasan, zbog višestrukog značenja svake riječi *Qôl* znači glas, zvuk, vjetar, šuštanje, šum, lahor, šapat; *demamáh* znači šutnju, prazninu smrti, prekid, suzdržati dah; *daqqáh* znači lagano, mekano, fino, tanko, mirno. Septuaginta prevodi na grčki: *phonè aúras leptês*; Jeronim na latinski: *sibilus aurae tenuis*.

Podno gore narod se borio protiv života koji više nije bio to, religioznosti koja je bila skrnavljenje saveza i novo idolopoklonstvo. Prorok mora preuzeti na sebe tu borbu i taj očaj, mora »vratiti se istim putem« (*1 Kr 19, 15*), na kojem su sada samo Božji tragovi, ponovno proći kroz pustinju koja međutim sada cvate novim smislom, kako bi pobijedio život a novi proroci vjerno služili savezu.

PROŠTVO ŽIVOTA U SKLADU S EVANĐELJEM

7. Vrijeme milosti koje živimo, s insistiranjem pape Franje da stavimo u središte evanđelje i srž kršćanstva, je za posvećene muškarce i žene novi poziv na budnost, da budemo spremni na Božje znakove (usp. *Ob* 2, 1). »Naša je vjera suočena sa izazovom da prepozna vino nastalo iz vode i otkriti žito koje raste usred kukolja«⁴⁹. Borimo se protiv pospanosti (usp. *Lk* 9, 32), da ne izgubimo sposobnost razlučivanja *kretanja oblaka*, koji nas vodi na našem putu (usp. *Br* 9, 17) i prepoznavanja prisutnosti Gospodina života i nade u *malim i krhkim znakovima*.

Koncil nam je povjerio jednu metodu: ta je metoda razmišljanje o svijetu i onome što se ljudima događa, o Crkvi i kršćanskom životu, polazeći od Božje riječi, Boga koji se objavljuje i prisutan je u povijesti. Tu metodu potpomaže jedan stav: slušanje, koje se otvara dijalogu, obogaćuje hod prema istini. Ponovno se vratiti tome da *Kristu i Božjoj riječi pripada središnje mjesto*, kao što su Koncil⁵⁰ i kasnije Učiteljstvo ustrajno pozivali činiti⁵¹, na biblijski i teološki utemeljen način, može biti jamstvo vjerodostojnosti i kvalitete za budućnost našega života kao posvećenih muškaraca i žena.

To slušanje preobražava i pretvara nas u navjestitelje i svjedoke Božjih nauma u povijesti i njegova plodonosnog djelovanja za spasenje. U današnjim potrebama vratimo se evanđelju, napajajmo se na vrelima Svetog pisma, u kojem se nalazi »čisti i trajni izvor duhovnoga života«⁵². Dobro je rekao sveti Ivan Pavao II.: »Nema sumnje da taj primat svetosti i molitve nije shvatljiv bez polaska od obnovljenog slušanja Božje riječi«⁵³.

⁴⁹ FRANJO, Apost. pob. *Evangeliu gaudium*, (24. studenog 2013.), 84.

⁵⁰ Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dekret o prilagođenoj obnovi redovničkog života *Perfectae caritatis*, 5; Dogmatska konstitucija o božanskoj objavi *Dei Verbum*, 21,25.

⁵¹ Usp. IVAN PAVAO II., Posinodska apost. pob. *Vita consecrata*, (25. ožujka 1996.), 84; IVAN PAVAO II., Apost. pismo *Novo millennio ineunte* (6. siječnja 2001.), II. »Kontemplirati jedno lice« (16-28); III. »Ponovno krenuti od Krista« (29-41); Benedikt XVI., Enc. *Deus caritas est* (25. prosinca 2005.), 12-18; KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, Naputak *Ponovno krenuti od Krista - obnovljena zauzetost posvećenog života u trećem tisućljeću* (19. svibnja 2002.).

⁵² Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dogmatska konstitucija o božanskoj objavi *Dei Verbum*, 21.

⁵³ IVAN PAVAO II., Apost. pismo *Novo millennio ineunte* (6. siječnja 2001.) 39.

Evandjelje – vrhovno pravilo

8. Jedna od karakteristika koncilske obnove za posvećeni život bila je radikalni povratak nasljedovanju Krista (*sequela Christi*): »Već je od početka Crkve bilo muževa i žena koji su nastojali u većoj slobodi slijediti Krista i izraziti je ga nasljedovati tako što su provodili u djelo evanđeoske savjete«⁵⁴.

Nasljedovati Krista, na način na koji je to predloženo u evandjelju, je »zadnje mjerilo redovničkoga života« i »vrhovno pravilo«⁵⁵ svih ustanovâ. Jedan od prvih naziva koji se koristio za monaški život bio je »evanđeoski život«.

Razni izrazi posvećenog života svjedoče to evanđeosko nadahnuće, počevši od Antuna, začetnika samotnjačkog života u pustinji. Njegova povijest započinje poslušom Kristovoj riječi: *Hoćeš li biti savršen, idi, prodaj što imaš i podaj siromasima pa ćeš imati blago na nebu* (Mt 19, 21).

Od Antuna nadalje monaška će tradicija Sveto pismo uzimati za pravilo vlastitoga života: prva su pravila jednostavno praktične norme, u njima je bila odsutna svaka težnja za duhovnim sadržajima, jer je jedino monahovo pravilo Sveto pismo, nijedno drugo pravilo nije dopušteno: »Trudimo se čitati i učiti Pisma – pisao je Orsiesi, Pahomijev učenik i nasljednik – i da se neprestano posvećujemo njihovoj meditaciji (...). Sveto pismo je to koje nas vodi prema vječnom životu«⁵⁶.

Kada je sastavljao *Asceticon*⁵⁷, koji će kasnije postati priručnik monaškog života, Bazilije, veliki učitelj istočnog monaštva, odbija to svoje djelo nazvati *Pravilom*. Njegova su uporišna točka radije *Moralia*⁵⁸, zbirka biblijskih tekstova tumačenih i primijenjenih na životne situacije u *santa koinonia*. U Bazilijevom sistemu vladanje monahâ definirano je Božjom riječju, Boga koji istražuje srca i bubrege (usp. *Otk* 2, 23), koji je uvijek prisutan. Ta stalna

⁵⁴ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dekret o prilagođenoj obnovi redovničkog života *Perfectae caritatis*, 1.

⁵⁵ *Ondje*, 2.

⁵⁶ Usp. *Pacomio e i suoi discepoli. Regole e Scritti*, priredio L. Cremaschi, Magnano 1988., str. 409.

⁵⁷ BASILII, *Moralia* (PG, 31,692-869); ISTI, *Regulae fusius tractatae* (PG, 31,889-1052).

⁵⁸ ISTI, *In Regulas Brevius tractatae* (PG, 31,1052-1305).

prisutnost pred Gospodinom, *memoria Dei*, je možda najspecifičniji sastavni dio Bazilijeve duhovnosti.

Na Zapadu se razvojni put kreće u istom pravcu. Benediktovo pravilo je poslušnost Božjoj riječi: »pažljivim uhom poslušajmo opomene što nam ih božanski glas svagdanovikuje...«⁵⁹. *Poslušaj, o sinko*⁶⁰ je *ouverture Regula Benedicti*, jer u slušanju postajemo sinovi i učenici, prihvaćajući riječ mi sami postajemo riječ.

U 12. stoljeću, Stjepan iz Mureta, utemeljitelj Reda iz Grandmonta, lijepo izražava tu ukorijenjenost u evanđelje: »Ako vas tko pita koje ste vjeroispovijesti, koje vam je pravilo ili kojem redu pripadate, vi odgovorite da ste pripadnici prvog i glavnog pravila kršćanske religije, to jest evanđelja, izvora i počela svih pravila, nema drugog pravila do evanđelja«⁶¹. Pojavom prosjačkih redova povratak evanđelju, ako je to uopće moguće, je još snažniji.

Dominik, »gdjegod bi se pojavljivao pokazivao je da je čovjek evanđelja, u riječima i u djelima«⁶²: on je bio živo evanđelje, kadro naviještati ono što je živio, i htio je da i njegovi propovjednici budu »evanđeoski ljudi«⁶³. Za Franju Asiškog Pravilo je »život evanđelja Isusa Krista«⁶⁴; za Klaru Asišku pak: »Oblik života Siromašnih sestara (...) jest ovo: Obdržavati evanđelje Gospodina našega Isusa Krista živeći u poslušnosti, bez vlasništva i u čistoći«⁶⁵. U karmelićanskom Pravilu osnovna je zapovijed »danonoćno razmatrati Gospodinov zakon« i

⁵⁹ BENEDIKT, *Pravilo, Proslov* 9.

⁶⁰ BENEDIKT, *Pravilo, Proslov* 1.

⁶¹ *Regole monastiche d'Occidente*, Magnano 1989., str. 216-217.

⁶² *Libellus* 104, u P. LIPPINI, *S. Domenico visto dai suoi contemporanei*, Edizioni studio domenicano, Bologna 1982., str. 110.

⁶³ *Prve konstitucije* ili "*Consuetudines*", 31. Zbog toga je »često, bilo usmeno bilo pismeno, opominjao i poticao braću reda da neprestano proučavaju Novi i Stari zavjet. (...) Uvijek je nosio sa sobom Matejevo Evanđelje i Pavlove poslanice i toliko ih je proučavao, da ih je znao malne napamet« (Svjedočanstvo fra Giovannija di Spagne, u *Domenico di Gusmán. Il carisma della predicazione*, uvod P. Lippinija, Bologna 1993., str. 143).

⁶⁴ *Nepotvrđeno pravilo, Naslov: FF 2,2. Potvrđeno pravilo* počinje u istom tonu: »Pravilo i život manje braće jest ovo: opsluživati sveto evanđelje Gospodina našega Isusa Krista...« (I, 2: FF 75).

⁶⁵ *Pravilo* I, 1-2: FI 2750.

pretočiti ga u konkretno djelovanje: »Sve što morate činiti, činite u Gospodinovoj riječi«⁶⁶. Taj je temelj, zajednički mnogim redovničkim obiteljima, kroz stoljeća ostao nepromijenjen. U naše doba, Giacomo Alberione tvrdi da »Famiglia Paolina« (»Pavlova obitelj«) »teži za tim da evanđelje Isusa Krista živi u cjelovitom obliku«⁶⁷, dok mala sestra Magdalena kaže: »Mi moramo sagraditi novu kuću. Novu kuću koja postoji zapravo od davnina, a to je autentično kršćanstvo prvih Isusovih učenikâ. Trebamo uzeti evanđelje riječ po riječ«⁶⁸. Sve karizme posvećenog života imaju svoj korijen u evanđelju. Očita je i znakovita velika ljubav prema biblijskoj riječi u mnogim novim zajednicama koje danas niču u čitavoj Crkvi.

Vratiti se evanđelju za nas danas zvuči kao *pro-vokacija* koja nas iznova vodi na izvor svakog života ukorijenjenog u Kristu. Snažni je to poziv poduzeti hod prema počecima, na mjesto gdje se naš život oblikuje, tamo gdje svako Pravilo i norma nalaze razumljivost i vrijednost.

Sveti nas je otac često poticao da se oslonimo i pouzdajemo u tu dinamiku vitalnosti: »Pozivam vas da nikada ne sumnjate u snagu evanđelja niti u njegovu sposobnost da obrati srca Kristu uskrsnom, i da vodi osobe putom spasenja kojeg iščekuju u najvećoj dubini svoga bića«⁶⁹.

Izgradnja: evanđelje i kultura

9. Odgajati za evanđelje i njegove zahtjeve predstavlja imperativ. U toj smo perspektivi pozvani izvršiti specifično preispitivanje formacijske paradigme koja prati posvećene osobe i osobito posvećene žene na životnom putu. Duhovna izgradnja, koja je vrlo često ograničena gotovo isključivo na jednostavno psihološko praćenje ili standardizirane pobožne vježbe, ima karakter urgentnosti.

Repetitivno siromaštvo sadržajâ koji su potpuno nejasni zaustavlja kandidate na razinama infantilnog i o drugima ovisnog ljudskog sazrijevanja. Bogatu raznolikost putova koje slijede

⁶⁶ *Karmelićansko Pravilo*, p. 10 i 19: usp. B. SECONDIN, *Una fraternità orante e profetica in un mondo che cambia. Rileggere la Regola del Carmelo oggi*, Perugia 2007., str. 8 i 11.

⁶⁷ G. ALBERIONE, »*Abundantes divitiae gratiae suae*«. *Storia carismatica della Famiglia Paolina*, Rim 1977., br. 93.

⁶⁸ MALA SESTRA MAGDALENA, *Il padrone dell'impossibile*, Casale Monferrato 1994, str. 201.

⁶⁹ FRANJO, *Govor* biskupima Biskupske konferencije Madagaskara prigodom njihova pohoda »ad limina apostolorum«, Rim (28. ožujka 2014.).

i predlažu duhovni pisci ne poznaje se gotovo nikad na temelju izravnog čitanja, ili se podsjeća tek na neke njihove fragmente. Potrebno je budno paziti da se baštinu ustanovâ ne svodi na površne sheme, koje nemaju nikakve veze sa živim nabojem početaka, jer to zasigurno ne uvodi na prikladan način u kršćansko i karizmatičko iskustvo.

U svijetu u kojem je sekularizacija postala selektivno sljepilo za nadnaravno a ljudi su izgubili Božje tragove⁷⁰, pozvani smo ponovno otkriti i proučavati temeljne istine vjere⁷¹. Onaj koji vrši službu autoriteta pozvan je potaknuti sve posvećene muškarce i žene na temeljito i dosljedno poznavanje kršćanske vjere, potpomognuto novom ljubavlju prema studiju. Sveti Ivan Pavao II. je poticao: »Unutar posvećenog života postoji potreba za *obnovljenom ljubavlju prema kulturnom zauzimanju*, posvećivanju studiju«⁷². Treba duboko žaliti što taj imperativ nije uvijek prihvaćen i priman kao zahtjev duboke reforme za posvećene muškarce i, na poseban način, za posvećene žene.

Slabost i krhkost od kojih trpi to područje zahtijevaju da se snažno potvrdi i dozove u svijest potrebu stalne izgradnje za autentični život u Duhu kao i to da ostanemo u duhu otvoreni i dosljedni na putu rasta i vjernosti⁷³. Postoji, u načelu, formalno slaganje s tom urgentnošću i otkriva se široki konsenzus u znanstvenom istraživanju o tome pitanju, ali zapravo se na praktičnom polju čini jako malo a i to što se poduzima je nedosljedno, konfuzno, nepovezano. »Svjedok evanđelja – podsjeća papa Franjo – je onaj koji je susreo Isusa Krista, koji ga je upoznao, ili bolje, osjetio da ga *On poznaje*, prepoznaje, poštuje, ljubi, da mu oprašta, i taj ga

⁷⁰ Usp. IVAN PAVAO II., Posinodska apost. pob. *Vita consecrata*, (25. ožujka 1996.), 85.

⁷¹ Može biti korisno u tu svrhu također čitati i usvojiti *Katekizam Katoličke Crkve* koji predstavlja sustavnu i živu sintezu, u kojoj na vidjelo izbija bogatstvo učenjâ koje je Crkva prihvatila, čuvala i pružala. »Od Svetog pisma do crkvenih otaca, od učiteljâ teologije do svetaca koji su živjeli u raznim razdobljima povijesti, *Katekizam* pruža stalni spomen na mnoge načine na koje je Crkva razmišljala o svojoj vjeri i sve više napredovala u nauku tako da može pružiti sigurnost vjernicima u njihovu vjerničkom životu«, BENEDIKT XVI., Apost. pismo u obliku *motu proprio Vrata vjere - Porta fidei* kojim se proglašava Godina vjere, (11. listopada 2011.), 11.

⁷² IVAN PAVAO II., Posinodska apost. pob. *Vita consecrata*, (25. ožujka 1996.), 98.

⁷³ Usp. *ondje*, 71.

je susret dotaknuo u dubini bića, ispunio ga novom radošću, novim smislom za život. I to se vidi, očituje, prenosi drugima⁷⁴.

Riječ, istinski izvor duhovnosti⁷⁵ na kojem se napajamo *onim najizvrsnijim – spoznanjem Isusa Krista (Fil 3,8)*, mora prebivati u svakodnevici našega života. Jedino će tako njezina snaga (usp. *1 Sol 1, 5*) moći prodrijeti u ljudsku krhkost, iznjedriti i izgraditi mjesta zajedničkog življenja, ispraviti misli, osjećaje, odluke, dijaloge istkane u bratskim prostorima. Po Marijinu primjeru, slušanje Božje riječi mora postati dah života u svakom trenutku postojanja⁷⁶. Naš život u ovome svijetu konvergira u jedinstvo misli, oživljava u nadahnuću za stalnu obnovu, rađa plodom u apostolskoj kreativnosti⁷⁷.

Apostol Pavao tražio je od apostola Timoteja da *traži vjeru* (usp. *2 Tim 2, 22*) istom ono ustrajnošću kao kada je bio mladić (usp. *2 Tim 3, 15*), u prvom redu ostajući postojan u onome što je naučio, to jest u Svetom pismu. *Sve Pismo, bogoduh, korisno je za poučavanje, uvjeravanje, popravljavanje, odgajanje u pravednosti, da čovjek Božji bude vrstan, za svako dobro djelo podoban* (*2 Tim 3, 16-17*). Osjećamo taj poziv kao nešto što je upućeno nama, da nitko ne omlitavi u vjeri (usp. *Hebr 6, 12*). Ona je životna suputnica koja omogućuje s uvijek novim pogledom zamijetiti čudesa koja je Bog učinio za nas i usmjeriti nas prema poslušnom i odgovornom odgovoru⁷⁸.

Evangelje, idealno pravilo Crkve i posvećenog života, mora predstavljati nešto što se uvriježilo u njezinoj praksi, njezin stil i njezin način postojanja. To je izazov što ga ponovno upućuje papa Franjo. Pozivajući na ponovno ekleziološku ravnotežu između Crkve kao

⁷⁴ FRANJO, *Obraćanje članovima Apostolskog pokreta slijepih osoba* (Movimento Apostolico Ciechi - MAC) i Male misije za gluhoonijeme (Piccola Missione per i sordomuti), Rim (29. ožujka 2014.).

⁷⁵ Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dogmatska konstitucija o božanskoj objavi *Dei Verbum*, 25; IVAN PAVAO II., Posinodska apost. pob. *Vita consecrata*, (25. ožujka 1996.), 94; BENEDIKT XVI., Posinodska apost. pob. *Verbum Domini* (30. rujna 2010.), 86.

⁷⁶ Usp. BENEDIKT XVI., Posinodska apost. pob. *Verbum Domini* (30. rujna 2010.), 27.

⁷⁷ KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, Naputak *Ponovno krenuti od Krista - obnovljena zauzetost posvećenog života u trećem tisućljeću* (19. svibnja 2002.), 22.

⁷⁸ BENEDIKT XVI., Apost. pismo u obliku *motu proprio Vrata vjere - Porta fidei* kojim se proglašava Godina vjere, (11. listopada 2011.), 15.

hijerarhijskog tijela i Crkve kao Kristova tijela, on nam pruža elemente za ostvarenje toga, što se može dogoditi samo in corpore vivo Crkve, to jest u nama i po nama. Evangelizirati ne znači nositi poruku koju svijet prepoznaje kao korisnu, niti prisutnost koja se nameće, niti vidljivost koja vrijeđa, niti sjaj koji zasljepljuje, već navještaj Isusa Krista nade u nama (usp. Kol 1, 27-28), koji se provodi milinom riječi (Lk 4, 22), uzornim vladanjem među ljudima (1 Pt 2, 12) i vjerom ljubavlju djelotvornom (Gal 5, 6).

PROROŠTVO BUDNOSTI

10. Na završetku koncila, papa Pavao VI. – proročkim pogledom – oprostio se od biskupâ okupljenih u Rimu, ujedinjujući tradiciju i budućnost: »U ovom svjetskom skupu, u ovom povlaštenom času vremena i prostora, u jedno se stapaju prošlost, sadašnjost i budućnost. Prošlost jer je ovdje okupljena Kristova Crkva, sa svojom tradicijom, svojom poviješću, svojim koncilima, svojim naučiteljima, svojim svecima... Sadašnjost jer s ovoga mjesta polazimo ususret današnjem svijetu, s njegovim bijedama, njegovim bolima, njegovim grijesima, ali također s njegovim čudesnim dostignućima, njegovim vrijednostima, njegovim vrlinama... Na kraju, budućnost je ondje, u odlučnom pozivu narodâ na veću pravednost, u njihovoj želji za mirom, u njihovoj svjesnoj ili nesvjesnoj žeđi za višim životom: upravo onim kojeg im Krist želi dati«⁷⁹.

Papa Franjo nas s velikom ljubavlju potiče nastaviti svoj put hitrim i radosnim korakom: »Vođeni Duhom, nikada kruti, nikada zatvoreni, uvijek otvoreni glasu Boga koji govori, koji otvara, koji vodi, koji nas poziva ići prema obzoru«⁸⁰.

Koje zemlje nastanjujemo i koje nam je obzore dano istražiti?

Papa Franjo nas poziva da prihvatimo Božji danas i njegove *novosti*, poziva nas na »Božja iznenađenja«⁸¹ u vjernosti, bez straha i otporâ, da »budemo proroci koji svjedoče kako je Isus

⁷⁹ PAVAO VI., *Poruka* koncilskim ocima u prigodi zatvaranja Drugog vatikanskog koncila, Rim (8. prosinca 1965.).

⁸⁰ FRANJO, *Homilija* na blagdan Prikazanja Gospodinova – XVIII. Svjetski dan posvećenog života, Rim (2. veljače 2014.).

⁸¹ FRANJO, *Homilija* na bdjenju u svetoj noći, Rim (30. ožujka 2013.): »Bojimo se Božjih iznenađenja! On nas uvijek iznenađuje! Braćo i sestre, ne zatvarajmo se novosti koju Bog želi donijeti u naš život«.

živio na ovoj zemlji, koji naviještaju kako će Božje kraljevstvo biti u njegovu savršenstvu. Nikada se redovnik ne smije odreći svoga proroštva⁸².

Za nas ponovno odzvanja poziv da nastavimo put noseći u srcu očekivanja svijeta. Zamjećujemo lakoću i težinu toga, dok istražujemo nepredvidljivo pojavljivanje *oblačića*. Skromne klice jedne Vijesti koja se ne smije prešutjeti.

Posvećeni život prolazi kroz razdoblje zahtjevnih i novih potreba. Kriza je stanje u kojem smo pozvani razlučivati stvari kroz prizmu evanđelja, to je prilika za mudri odabir – poput pismoznanca, *koji iz svoje riznice iznosi novo i staro* (usp. Mt 13, 52) – dok se spominjemo da je povijest u iskušenju da sačuva više od onoga što će jednoga dana biti iskoristivo. U opasnosti smo da sačuvamo sakralizirana »sjećanja« koja otežavaju izlazak iz *špiljâ* naših sigurnosti. Gospodin nas ljubi *vječnom ljubavlju* (usp. Iz 54, 8): to nas pouzdanje poziva na slobodu.

Ujedinjeni u istraživanju obzora

11. Prikrivena bezvoljnost (ἀκηδία) katkad nam izmori duh, potamni pogled, umanju odlučnost a korake učini tromima, svodeći identitet posvećenog života na zastarjelu i autoreferencijalnu paradigmu, na kratki obzor: »Razvija se psihologija groba, koja malo-pomalo pretvara kršćane u mumije iz muzeja⁸³. Već je Benedikt XVI. poticao na borbu protiv te inertnosti duha i djelovanja, protiv te nemotiviranosti koja ožalošćuje i guši duh i volju: »Ne pridružujte se zlogukim prorocima koji naviještaju svršetak ili besmisao posvećenog života u današnjoj Crkvi; radije se zaodjenite Isusom Kristom i zaognite oružjima svjetlosti – kao što poziva sveti Pavao (usp. Rim 13, 11-14) – te ostanite budni i bdijte. Sveti Kromacije iz Akvileje je pisao: 'Otklonio Gospodin od nas tu opasnost kako nas nikada ne bi svladao teški san nevjernosti; već neka nam udijeli svoju milost i milosrđe, da možemo uvijek bdjeti u vjernosti njemu. Naime, naša vjernost može bdjeti u Kristu' (Govor 32, 4)⁸⁴.

⁸² A. SPADARO, »*Probudite svijet!*«. *Razgovor pape Franje s vrhovnim poglavarima*, u: *La Civiltà Cattolica*, 165 (2014/I), 7.

⁸³ FRANJO, Apost. pob. *Evangelii gaudium*, (24. studenog 2013.), 83.

⁸⁴ BENEDIKT XVI., *Homilija* na blagdan Prikazanja Gospodinova – XVII. Svjetski dan posvećenog života, Rim (2. veljače 2013.).

Posvećeni život prolazi kroz jedan gaz, ali ne može u njemu trajno ostati. Pozvani smo učiniti prijelaz – *Crkva koja izlazi* je jedan od tipičnih izraza pape Franje – kao *kairós* koji zahtijeva odricanja, traži da se napusti ono što se poznaje i poduzme dug i nimalo lak put, poput Abrahama prema kanaanskoj zemlji (usp. *Post* 12, 1-6), poput Mojsija prema tajanstvenoj zemlji (usp. *Izl* 3, 7-8), poput Ilije prema Sarfati Sidonskoj: svi su oni krenuli prema tajanstvenim zemljama koje su tek u vjeri naslućivali.

Ne radi se o tome da odgovorimo na pitanje je li to što činimo dobro: u razlučivanju se gleda prema obzorima koje Duh predlaže Crkvi, tumači se šum jutarnjih zvijezda bez sigurnosnih izlaza i bez improviziranih prečaca, daje se voditi prema velikim stvarima kroz male i krhke znakove, ulažući slabe resurse. Pozvani smo na zajedničku poslušnost u sadašnjem trenutku kako bismo napredovali zajedno i imali »hrabrosti baciti mreže na *njegovu riječ* (usp. *Lk* 5, 5) a ne samo iz čisto ljudskih razloga«⁸⁵.

Posvećeni život, napajan na izvoru nade obećanja, pozvan je nastaviti put ne dopuštajući se uvjetovati onim što je ostalo iza nas: *ja nipošto ne smatram da sam već dohvatilo. Jedno samo: što je za mnom, zaboravljam, za onim što je preda mnom, prežem* (*Fil* 3, 13-14). Nada nije sazdana na našim snagama i na našim brojevima, već na darovima Duha Svetoga: vjeri, zajedništvu, misiji. Posvećene su osobe narod koji je stekao slobodu ispovijedanjem evanđeoskih savjeta, spreman svoj pogled u vjeri izdići iznad sadašnjosti, pozvan »širiti svoje vidike i vidjeti jedno veće dobro koje će donijeti dobrobiti svima«⁸⁶.

Dolazni obzor toga puta je označen ritmom Duha, nije neka nepoznata zemlja. Pred nama se na tome putu otvaraju nove granice, nove stvarnosti, druge kulture, različite potrebe, *periferije*.

Po uzoru na timski rad proroka Ilije i njegova momka, treba se sabrati u molitvi s osjećajem velike ljubavi i suosjećanja za dobro naroda koji proživljava izgubljenosti i često patnju. Prijeko je potrebno također velikodušno i strpljivo služenje sluge, koji se penje visoko da pogleda prema moru, sve dok ne ugleda mali »signal« nove povijesti, »velike kiše«. Taj *tih* šumor se može danas poistovjetiti s mnogim nemirnim željama naših suvremenikâ, koji traže

⁸⁵ KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, Naputak *Služenje autoriteta i posluh. Faciem tuam, Domine, requiram*, (11. svibnja 2008.), 11.

⁸⁶ FRANJO, Apost. pob. *Evangeliij gaudium*, (24. studenog 2013.), 235.

mudre sugovornike, strpljive suputnike, koji su sposobni za otvoreno prihvaćanje u srcu, omogućitelje a ne kontrolore milosti, za nova razdoblja bratstva i spasenja⁸⁷.

Vodič »iza naroda«

12. Nužno je, također, taj izlazak činiti zajedničkim snagama, vođeni s jednostavnošću i jasnoćom onih koji služe u autoritetu u traženju Gospodinova lica kao prve volje. Pozivamo one koji su pozvani u tu službu da je vrše u poslušnosti Duhu, s hrabrošću i ustrajnošću, kako bi se kompleksnošću i prijelazom upravljalo i kako nam se korak ne bi usporio ili zaustavio⁸⁸. Pozivamo na vodstvo koje ne ostavlja stvari kakve jesu, koje će otkloniti »napast da [se] klone i da [se] smatra beskorisnim ulagati napore u poboljšanje situacije. Javlja se tako opasnost da se čovjek preda kolotečini, podlegne osrednjosti, digne ruke od svakog daljeg zauzimanja i više nema hrabrosti ukazivati na ciljeve istinskog posvećenog života i izlaže se pogibelji da izgubi početni zanos i želju da svjedoči«⁸⁹,

Ovo je vrijeme malih stvari, poniznosti koja zna prinijeti malo kruhova i dvije ribe Bogu na blagoslov (usp. *Iv* 6, 9), koja zna otkriti u *oblaku, malenom kao dlan čovječji* iznenadnu kišu. Nismo pozvani na zabrinuto i administrativno vodstvo, već na služenje autoriteta koje nas s evanđeoskom jasnoćom usmjerava na putu kojim trebamo kročiti zajedno i u jedinstvu srca, u krhkoj sadašnjosti u kojoj se krije klica budućnosti. Nema koristi od »puke administracije«⁹⁰, treba »ići za svojim narodom, da [se] pomogne onima koji su zaostali i – prije svega – zato da [se] dopusti stadu da vodeći se vlastitim osjećajem razazna nove putove«⁹¹.

To vodstvo prihvaća i s empatičnom nježnošću hrabri poglede braće i sestara, pa i onih koji požuruju korak ili kočice na putu, pomažući im da pobijede žurbu, strahove i isključivost. Možda ima i onih koji se vraćaju u prošlost, koji s nostalgijom ističu razlike između prošlosti i sadašnjost, koji sanjari u tišini ili pobuđuje sumnje glede nedostatnosti sredstava, resursâ,

⁸⁷ Usp. FRANJO, Apost. pob. *Evangelii gaudium*, (24. studenog 2013.), 47.

⁸⁸ Usp. FRANJO, Apost. pob. *Evangelii gaudium*, (24. studenog 2013.), 25.

⁸⁹ KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, Naputak *Služenje autoriteta i posluh. Faciem tuam, Domine, requiram*, (11. svibnja 2008.), 28.

⁹⁰ FRANJO, Apost. pob. *Evangelii gaudium*, (24. studenog 2013.), 25.

⁹¹ *Ondje*, 31.

osobâ. Ne smijemo ostati »usidreni u čežnji za strukturama i navikama koji više ne nose život u današnji svijet «⁹².

Može se osjetiti odjek riječi Ilijinog momka koji, promatrajući obzor, ponavlja: *Ništa nema ondje!* (1 Kr 18, 43). Pozvani smo na milost strpljivosti, čekati i vraćati se istraživati nebo i do sedam puta, kolikogod je potrebno, kako ne bi stali svi zbog indolencije nekolicine: *bijah nejakima nejak da nejake steknem. Svima bijah sve da pošto-poto neke spasim. A sve činim poradi evanđelja da bih i ja bio suzajedničar u njemu* (1 Kor 9, 22-23).

Dano nam je znati usmjeravati bratski hod prema slobodi u skladu s Božjim ritmovima i vremenima. Istraživati zajedno nebo i bdjeti znači biti pozvani, svi – pojedinci, zajednice, ustanove – na poslušnost kako bismo »suočili se s 'drugom' ljestvicom vrijednosti, pridavali nov i drukčiji smisao stvarnosti, vjerovali da je Bog prošao iako nije ostavio *vidljive tragove*, ali smo ga zamijetili kao *glas zvonke tišine*⁹³, koji potiče iskusiti nepojmljivu slobodu, kako bismo došli do samog praga misterija: *Visoko je iznad zemlje nebo, tako su puti moji iznad vaših putova, i misli moje iznad vaših misli... riječ je Jahvina* (Iz 55,9)⁹⁴.

U tome izlasku koji plaši našu ljudsku logiku – koja bi htjela jasne ciljeve i prokušane putove – odzvanja pitanje: tko će učvrstiti naša *koljena klecava* (usp. Iz 35, 3)?

Djelovanje Duha u složenim i blokiranim situacijama uprisutnjuje se u srcu kao onaj koji pojednostavljuje i iznosi na vidjelo prioritete i pruža sugestije za napredovanje prema ciljevima do kojih nas želi voditi. Uputno je poći uvijek od radosnih uzdaha Duha, on se »*neizrecivim uzdasima... po Božju zauzima za svete*« (Rim 8, 26-27). »Nema veće slobode od te da dopustimo da nas Duh vodi, odričući se pokušaja da planiramo i kontroliramo sve do najmanje pojedinosti. Namjesto toga dopustimo njemu da nas on prosvijetli, vodi i usmjerava naše korake, da nas vodi gdje god hoće. Duh Sveti zna dobro što nam je potrebno u svakom dobu i u svakom trenutku. To se zove biti tajanstveno plodni!«⁹⁵.

Mistika susreta

⁹² FRANJO, Apost. pob. *Evangelii gaudium*, (24. studenog 2013.), 108.

⁹³ Doslovni prijevod za *lagani i blagi lahor* iz 1 Kr 19, 12.

⁹⁴ KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, Naputak *Služenje autoriteta i posluh. Faciem tuam, Domine, requiram*, (11. svibnja 2008.), 7.

⁹⁵ FRANJO, Apost. pob. *Evangelii gaudium*, (24. studenog 2013.), 280.

13. »Poput 'straža' koje čuvaju živim u svijetu želju za Bogom i bude ga u srcu mnogih ljudi koji osjećaju žeđ za beskonačnim«⁹⁶, pozvani smo biti tražitelji i svjedoci vidljivih i vitalnih evanđeoskih projekata. Pozvani smo biti muškarci i žene koje resi čvrsta vjera, ali također sposobnost empatije, blizine, kreativnog i stvaralačkog duha, koji ne mogu sputavati duh i karizmu krutim strukturama i strahom od njihova napuštanja.

Papa Franjo nas poziva da živimo »mistiku susreta«: »Sposobnost čuti, slušati druge osobe. Sposobnost da tražimo zajedno put, metodu. [...] znači također ne prestrašiti se, ne prestrašiti se stvari«⁹⁷.

»Ako svaki od vas živi za druge – nastavlja Sveti Otac –, to predstavlja dragocjenu mogućnost susreta s Bogom. Riječ je o tome da se ponovno otkrije odgovornost da budemo proroštvo kao zajednica, da zajedno tražimo, s poniznošću i strpljivošću, riječ smisla koja može biti dar, te je svjedočimo s jednostavnošću. Vi ste poput *antena* spremnih primiti klice novosti koje pobuđuje Duh Sveti i možete pomoći crkvenoj zajednici da stekne taj pogled dobra i pronađe nove i hrabre putove kojima će se doprijeti do svih«⁹⁸.

Jedna od koncilskih paradigmi je bila *briga za svijet i čovjeka*. Budući da čovjek – ne apstraktni, već konkretni čovjek – »je prvi put kojim Crkva mora ići u ostvarivanju svoga poslanja«⁹⁹, zauzimanje za muškarce i žene našeg doba za nas je primarna zadaća. Ta se zadaća nije nimalo promijenila, a provodi je se u djelo s uvijek novom maštovitošću: u odgoju, u zdravstvu, u katehezi, u stalnom praćenju čovjeka s njegovim potrebama, njegovim težnjama, njegovim lutanjima. Čovjek u svojoj tjelesnosti, u svojoj društvenoj stvarnosti je put evangelizacije. Posvećeni se život premjestio na periferije gradova, poduzevši pravi »izlazak« prema siromašnima, okrećući se svijetu napuštenih. Moramo prepoznati uzornu velikodušnost, ali moramo isto tako prepoznati da nije nedostajalo napetosti i opasnosti ideologizacije, poglavito u prvim pokoncilskim godinama.

⁹⁶ FRANJO, *Obraćanje* biskupima Meksičke biskupske konferencije u pohodu *ad limina apostolorum*, Rim (19. svibnja 2014.).

⁹⁷ FRANJO, *Obraćanje rektorima i učenicima papinskih zavodâ i konviktâ u Rimu*, Rim (12. svibnja 2014.).

⁹⁸ FRANJO, *Audijencija* za sudionike susreta održanog u organizaciji Talijanske konferencije svjetovnih ustanovâ, Rim (10. svibnja 2014.).

⁹⁹ IVAN PAVAO II., *Enc. Redemptor hominis*, (4. ožujka 1979.),14.

»Drevna priča o Samarijancu – govorio je Pavao VI. u govoru na zaključenu Koncila – je bila paradigma duhovnosti Koncila. Sav je bio prožet golemom simpatijom. Sva je pozornost našeg zborovanja bila usredotočena na otkrivanje ljudskih potrebâ (koje su to veće, koliko veći postaje sin zemlje). Priznajte mu bar tu zaslugu, vi suvremeni humanisti, koji poričete transcendenciju najviših stvari, i priznajte naš novi humanizam: i mi, i to više od svih, smo poklonici čovjekoljublja«¹⁰⁰.

Naša se misija postavlja u perspektivi te »simpatije«, u perspektivi središnjosti osobe koja zna za polazište uzeti čovjeka. Kada radimo na tome da na vidjelo izbije cjelokupno bogatstvo i istina o čovjeku koju susret s Kristom zahtijeva i potpomaže, istodobno shvaćamo i postajemo svjesni da su crkveni resursi važni upravo kao izvori pravog čovjekoljublja i *promicanja čovjeka*¹⁰¹. Ali kojeg muškarca i ženu danas imamo pred sobom? Koji su to izazovi i nužna posadašnjenja za posvećeni život koje želimo živjeti s istim koncilskim »stilom«, to jest u stavu dijaloga i solidarnosti, duboke i autentične »simpatije« prema današnjim muškarcima i ženama i njihovom kulturom, njihovim dubokim »čuvstvom«, njihovom samosviješću, njihovim moralnim koordinatama?

Nošeni Kristovim Duhom pozvani smo prepoznati ono što je doista ljudsko. Naše će se djelovanje, u protivnom, ograničiti na socijalni identitet, nalik nekoj humanitarnoj nevladinoj udruzi, kao što je više puta ponovio papa Franjo¹⁰², koja ima za cilj graditi pravednije društvo, ali sekularizirano, zatvoreno transcendenciji i, u konačnici, čak i lišeno pravednosti. Ciljeve promicanja treba uključiti u obzor koji će isticati i čuvati svjedočenje Kraljevstva i istinu o čovjeku.

U našem dobu, kojim dominira prodorna i globalna komunikacija i, istodobno, nesposobnost komuniciranja s autentičnošću, posvećeni je život pozvan biti znak mogućnosti gostoljubivih, transparentnih, iskrenih ljudskih odnosa. Crkva, u otuđujućoj i autoreferencijalnoj čovjekovoj slabosti i samoći, računa na bratstva bogata »radošću i Duhom Svetim« (*Dj 13, 52*)¹⁰³.

¹⁰⁰ PAVAO VI., *Govor* na posljednjoj javnoj sjednici Drugog vatikanskog koncila, Rim (7. prosinca 1965.).

¹⁰¹ Usp. SVETA KONGREGACIJA ZA REDOVNICE I SVJETOVNE USTANOVE, *Redovnici i promicanje čovjeka*, Rim (12. kolovoza 1980.).

¹⁰² Usp. FRANJO, *Homilija na misi s kardinalima*, Rim (14. ožujka 2013.).

¹⁰³ Usp. IVAN PAVAO II., Posinodska apost. pob. *Vita consecrata*, (25. ožujka 1996.), 45.

»Posvećeni život kao *specialis caritatis schola*«¹⁰⁴, u svojim mnogostrukim oblicima bratstva, je oblikovan Duhom Svetim, jer »tamo gdje je zajednica, ondje je Duh Božji, a gdje je Duh Božji tamo ima zajedništva i svake milosti«¹⁰⁵.

Cijenimo bratstvo kao mjesto bogato otajstvom i »teološki prostor u kojemu se može iskusiti mistična prisutnost uskrsloga Gospodina«¹⁰⁶. Zamjećuje se stanoviti otklon između toga otajstva i svakodnevnog života: pozvani smo prijeći s načina života u zajednici na milost bratstva. S oblika *communis* na ljudsku relacionalnost u evanđeoskom obliku po Božjoj ljubavi razlivenoj u srcima po Duhu Svetom (usp. *Rim* 5, 5).

Papa Franjo nas opominje: »Zato me uvijek boli kada vidim kako se u nekim zajednicama, pa čak i među posvećenim osobama, javljaju razni oblici mržnje, podjele, klevetanja, ocrnjivanja, osvete, ljubomore, želje za nametanjem vlastitih ideja pod svaku cijenu, pa čak i progoni koji nalikuju pravom lovu na vještice. Koga mi to mislimo evangelizirati takvim ponašanjima? [...] Nitko se ne spašava sam od sebe, to jest kao izolirani pojedinac, niti vlastitim snagama. Bog nas privlači vodeći računa o složenom spletu interpersonalnih odnosâ koje uključuje život u ljudskoj zajednici«¹⁰⁷.

Pozvani smo dakle prepoznati se kao bratstvo otvoreno komplementarnosti susreta u suživljenosti razlikâ, kako bismo zajedno išli naprijed: »osobe koje se svesrdno uključuju u život zajednice – poručuje nam papa Franjo – ne trebaju gubiti svoje osobne individualne značajke ili skrivati svoj identitet; naprotiv, one primaju nove poticaje za vlastiti osobni rast«¹⁰⁸. Stil »dijaloga« koji je »mnogo više od prenošenja neke istine. Izvire iz zadovoljstva govora i obogaćuje one koji izražavaju ljubav jedan drugom putem riječi. To je dobro koje se

¹⁰⁴ VILIM IZ SAINT-THIERRYJA, *De Natura et dignitate amoris*, 9, 26.

¹⁰⁵ IRENEJ LYONSKI, *Protiv krivovjerjâ* III, 24, I.

¹⁰⁶ IVAN PAVAO II., Posinodska apost. pob. *Vita consecrata*, (25. ožujka 1996.), 42; usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dekret o prilagođenoj obnovi redovničkog života *Perfectae caritatis*, 15.

¹⁰⁷ FRANJO, Apost. pob. *Evangelii gaudium*, (24. studenog 2013.), 113, 100.

¹⁰⁸ *Ondje*, 235; usp. 131.

ne sastoji u stvarima, već u samim osobama koje se uzajamno daruju u dijalogu¹⁰⁹, podsjećajući da »ozračje dijaloga je prijateljstvo, štoviše služenje«¹¹⁰.

Neka naša bratstva budu mjesta u kojima misterij čovjeka dotiče misterij Boga u iskustvu evanđelja. To su dva »mjesta« u kojima se, na povlašten način, evanđelje očituje, oblikuje, daruje: obitelj i posvećeni život. U prvome mjestu evanđelje ulazi u svakodnevnicu i pokazuje svoju sposobnost da preobrazi svakodnevni život na obzoru ljubavi. Drugi znak, slika budućeg svijeta koji relativizira sva dobra ovoga svijeta, je komplementarni i zrcalni odraz ovog prvog, i istodobno se pokazuje unaprijed kao dovršetak puta života te sva ljudska iskustva, pa i najuspješnija, postaju povezana s konačnim zajedništvom s Bogom¹¹¹.

Postajemo »mjestom evanđelja« kada osiguramo za nas i na dobrobit svijetu prostor Božje skrbi. Moramo u tome smislu spriječiti da nam sve vrijeme bude ispunjeno stvarima, aktivnostima, riječima. Mi smo mjesta evanđelja kada smo žene i muškarci želje: očekivanja susreta, ponovnog sastajanja, odnosa. Eto zašto je bitno da naši ritmovi života, naša bratstva, sve naše aktivnosti postanu prostori čuvanja jedne »odsutnosti«, koja je Božja prisutnost.

»Zajednica podupire cjelokupni apostolat. Ponekad u redovničkim zajednicama postoje napetosti, koje za sobom povlače opasnost individualizma i raspršenosti, dok istodobno postoji potreba za dubokom komunikacijom i autentičnim odnosima. Oplemenjujuću snagu evanđelja svjedoči bratstvo koje se živi u zajednici, u kojoj vlada prihvaćanje, poštivanje, uzajamno pomaganje, razumijevanje, uljudnost, opraštanje i radost«¹¹². Zajednica tako postaje dom u kojem se živi evanđeoska različitost. Stil evanđelja, human i jezgrovit, očituje se u traženju koje teži preobrazbi; u celibatu za Kraljevstvo; u traženju i slušanju Boga i njegove riječi: poslušnosti koja pokazuje kršćansku različitost. Sve su to rječiti znakovi u svijetu koji ponovno traga za onim bitnim.

¹⁰⁹ *Ondje*, 142.

¹¹⁰ PAVAO VI., *Enc. Ecclesiam Suam*, (6. kolovoza 1964.), 90; usp. FRANJO, *Audijencija za sudionike susreta održanog u organizaciji Talijanske konferencije svjetovnih ustanovâ*, Rim (10. svibnja 2014.).

¹¹¹ Usp. XIII. REDOVNA OPĆA BISKUPSKA SINODA, *Poruka Božjem narodu*, 7.-28. listopada 2012., br. 7.

¹¹² FRANJO, *Obraćanje sudionicima generalnog kapitula Salezijanske družbe sv. Ivana Bosca (salezijanci)*, Rim (31. ožujka 2014.).

Zajednica koja sjedi za stolom i prepoznaje Krista u lomljenju kruha (usp. *Lk* 24, 13-35) je također mjesto u kojem svatko prepoznaje krhkosti. Bratstvo ne rađa savršenost odnosâ, već prihvaća ograničenost svih svojih članova i nosi je u srcu i molitvi kao ranu nanesenu zapovijedi ljubavi (usp. *Iv* 13, 31-35): mjesto je to gdje vazmeno otajstvo izvodi ozdravljenje i u kojem jedinstvo cvate. To je milosni događaj za kojeg mole i primaju braća i sestre koji su zajedno ne po izboru već po pozivu, iskustvo prisutnosti Uskrsloga.

PROROŠTVO POSREDOVANJA

14. Redovničke obitelji su nastale zato da nadahnjuju nove putove, ponude neočekivane staze ili žurno i spretno odgovore na ljudske i duhovne potrebe. Može se dogoditi da se institucionalizacija vremenom optereti »zastarjelim propisima«¹¹³, a socijalni zahtjevi pretvore evanđeoske odgovore u odgovore u kojima se koriste mjerila »poduzetničke« učinkovitosti i načina razmišljanja. Posvećenom se životu može dogoditi da izgubi ugled, karizmatiku smjelost i evanđeosku pareziju, jer ga privlače svjetla koja su tuđa njezinu identitetu.

Papa Franjo nas poziva na kreativnu vjernost, na Božja iznenađenja: »Isus Krist može također razbiti suhoparne sheme u koje ga pokušavamo zatvoriti i iznenađuje nas svojom konstantnom božanskom kreativnošću. Svaki put kada se trudimo vratiti izvoru i ponovno otkriti izvornu svježinu evanđelja javljaju se novi putovi, kreativne metode s različitim oblicima izraza, rječitiji znakovi, riječi bremenite novim značenjem za današnji svijet. Zapravo, svako autentično evangelizacijsko djelovanje je uvijek 'novo'«¹¹⁴.

Na raskrižjima svijeta

15. Duh nas poziva oblikovati *servitium caritatis* prema osjećaju Crkve. Ljubav »se trsi oko podizanja 'zemaljskoga grada', utemeljenoga na pravu i pravednosti. No, s druge strane, ljubav nadvisuje pravednost, dopunjujući je u logici dara i praštanja. 'Zemaljski grad' ne promiču samo odnosi pravâ i dužnostî, nego, još više i još preče, odnosi velikodušne besplatnosti, milosrđa i zajedništva«¹¹⁵, a Učiteljstvo nas uvodi u šire shvaćanje: »Neusklađenost stvarne

¹¹³ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dekret o prilagođenoj obnovi redovničkoga života *Perfectae caritatis*, 3.

¹¹⁴ FRANJO, Apost. pob. *Evangelii gaudium*, (24. studenog 2013.), 11.

¹¹⁵ BENEDIKT XVI., Enc. *Caritas in veritate*, (29. lipnja 2009.), 6.

međuovisnosti ljudi i naroda s etičkom interakcijom savjesti i umova, odakle bi mogao proizići istinski ljudski razvoj, jedna je od velikih opasnosti našega doba. Jedino je *ljubav, prosvijetljena svjetlom razuma i vjere*, kadra ići za ciljevima razvoja koji posjeduju čovječniju i očovječujuću vrijednost¹¹⁶.

Ostale koordinate duha nas pozivaju ojačati utvrde u kojima misao i studij mogu sačuvati ljudski identitet i njegovo milosno lice u bujici digitalnih vezâ i svjetova mrežâ (*network*), koji izražavaju stvarno i duhovno stanje suvremenog čovjeka. Tehnologija udahnuje i istodobno prenosi potrebe i budi želje koje je čovjek oduvijek u sebi nosio: pozvani smo nastaniti te *neistražene zemlje* i u njima govoriti o evanđelju: »Danas, kada su mreže i sredstva ljudske komunikacije dostigli neslućene razvoje, osjećamo izazov da otkrijemo i prenosimo 'mistiku' zajedničkog življenja, miješanja i uzajamnog susretanja, da se zagrlimo i jedni druge podupiremo, da zakoračimo u vode toga oceana koji se, premda kaotičan, može pretvoriti u pravo iskustvo bratstva, karavanu solidarnosti, u sveto putovanje¹¹⁷.

Pozvani smo slično tome postaviti lagane šatore na raskrižja neutrih putova. Stajati na pragu, poput proroka Ilije, koji je učinio od geografije periferije izvor objave: prema sjeveru u Sarfatu, prema jugu na Horeb, na istoku iza rijeke Jordana radi pokorničke samoće i na kraju uzlazak na nebo. *Prag* je mjesto gdje Duh uzdiše: prostor gdje ne znamo što više reći i kamo usmjeriti naša očekivanja, ali gdje Duh poznaje *Božje naume* (*Rim 8, 27*) te nam ih predaje. Postoji opasnost, katkad, da pripišemo *putovima* Duha naše davno nacrtane mape, jer nam ponavljanje putova ulijeva sigurnost. Papa Benedikt XVI. otvara nam pred očima Crkvu koja raste *po privlačnosti*¹¹⁸, dok papa Franjo sanja o »misijskom opredjeljenju koje može sve preobraziti, tako da crkveni običaji, načini na koje se stvari čine, satnice, jezik i sve strukture postanu prikladni kanal za evangelizaciju današnjeg svijeta više no za samoočuvanje [...] u stalnoj želji za 'izlaženjem'« kako bi se potpomoglo »pozitivni odgovor svih onih kojima Isus nudi svoje prijateljstvo¹¹⁹.

Radost evanđelja od nas traži da istkamo duhovnost kao umijeće traženja koje istražuje alternativne metafore, nove slike i stvara nove perspektive. Potrebno je ponovno ponizno

¹¹⁶ *Ondje, 9.*

¹¹⁷ FRANJO, Apost. pob. *Evangelii gaudium*, (24. studenog 2013.), 87.

¹¹⁸ BENEDIKT XVI., *Homilija* na misi otvorenja Petog općeg zasjedanja Vijeća biskupâ Latinske Amerike i Kariba u svetištu »La Aparecida«, Aparecida, Brazil (13. svibnja 2007.).

¹¹⁹ FRANJO, Apost. pob. *Evangelii gaudium*, (24. studenog 2013.), 27.

krenuti od iskustva Krista i njegova evanđelja, to jest od *iskustvenog* znanja i u tome, često, biti razoružani poput Davida pred Golijatom. Moć evanđelja, koju u sebi doživljavamo kao spasenje i radost, osposobljava nas mudro koristiti slike i simbole koji odgovaraju kulturi koja guta događaje, misli, vrijednosti, i ponovno ih vraća u stalnim zavodljivim »slikama«, odjeku »duboke čežnje za Bogom, koja se očituje na različite načine i dovodi muškarce i žene u stav iskrenog traženja«¹²⁰.

U prošlosti je jedna od snažnih tema duhovnog života bio simbol *putovanja* i *uspona*: ne u prostor, već prema središtu duše. Taj mistični proces stavljen u temelj duhovnog života, danas dolazi u dodir s drugim vrijednosnim instancama kojima daje svjetlo i značenje. Molitva, čišćenje, vršenje kreposti susreću se sa solidarnošću, inkulturacijom, duhovnim ekumenizmom, novom antropologijom, tražeći novu hermeneutiku i, prema drevnoj patrističkoj *traditio*, nove mistagoške putove.

Posvećeni muškarci i žene,iskusni u duhovnom životu i svjesni nutarnjeg čovjeka u kojem prebiva Krist, pozvani su kretati se tim putovima, suprotstavljajući se onom *đavolskom* što dijeli i odvaja, i oslobađajući *simbolično*, to jest primat veze i odnosa prisutnog u složenosti stvorene stvarnosti, *uglaviti u Kristu sve – na nebesima i na zemlji (Ef 1, 10)*.

Gdje će biti posvećene osobe? Hoće li slobodni od svih sponâ zbog evanđeoskog načina života kojeg zavjetuju znati živjeti na pragu? Hoće li znati stati – poput straže – na margine gdje pogled postaje jasniji, a misao prodornija i poniznija? Hoće li sav posvećeni život znati prihvatiti izazov pitanjâ smisla koja dolaze s raskrižjâ svijeta?

Iskustvo siromašnih, dijalog među religijama i među kulturama, komplementarnost muškarca i žene, ekologija u bolesnom svijetu, nezadrživa eugenika, globalizirana ekonomija, planetarna komunikacija, simbolički jezik – sve su to novi hermeneutički obzori koje se ne smije samo nabrojiti, već ih treba nastaniti i učiniti da procvjetaju životom pod vodstvom Duha Svetoga koji u svemu uzdiše (usp. *Rim 8, 22-27*). To su epohalna gibanja koja ponovno pokreću pitanje sustavâ vrijednosti, jezikâ, prioriteta, antropologijâ. Milijuni osoba su na putu prema svjetovima i kulturama, destabilizirajući stoljetni identitet i pospješujući miješanje kulturâ i religijâ.

¹²⁰ BENEDIKT XVI., *Poruka* sudionicima XII. međukršćanskog simpozija, (Salonicco, 29/8-2/9 2011): *L'Osservatore Romano* (3/9/2011), 8.

· U tal. izvorniku igra riječi *dia-bolico* (đavolski) i *sim-bolico* (simbolično), *pr.*

Hoće li posvećeni život znati postati prijateljski sugovornik »onoga traženja Boga koje oduvijek pokreće čovjekov srce«¹²¹? Hoće li – poput Pavla – znati poći na atenski trg i zboriti *poganima* o nepoznatom Bogu (usp. *Dj* 17, 22-34)? Hoće li znati jačati žar misli kako bi se oživjelo vrijednost drugotnosti i etiku razlikâ u miroljubivom suživotu?

Posvećeni je život u svojim različitim oblicima već prisutan na tim raskrižjima. Već stoljećima, *in primis* samostani, zajednice i bratstva na graničnim područjima žive tiho svjedočenje, mjesto su evanđelja, dijaloga i susreta. Mnogi posvećeni muškarci i žene, također, prisutni su u svakodnevicu današnjih muškaraca i žena, dijeleći s njima radosti i boli, u oživljavanju vremenitog reda, s mudrošću i smionošću iznalaženja »novih i hrabrih putova kako bi se doprlo do svijeta« u Kristu¹²² i »išlo dalje, ne samo dalje, već još dalje i usred, tamo gdje se sve odigrava«¹²³

Posvećeni muškarci i žene na *pragu* pozvani su pokrenuti »okupljanja«, kao što se u davna vremena stvaralo čistine usred šuma i tu podizalo gradove. Posljedice tih izbora, kao što ističe papa Franjo, su nesigurne, prisiljavaju nas nesumnjivo na izlazak iz središta prema periferijama, na preraspodjelu snagâ u kojoj neće prevladavati očuvanje *statusa quo* i ocjenjivanje profita, već proroštvo evanđeoskih izbora. »Karizma nije boca destilirane vode. Treba je živjeti snažno, tumačeći je također u kulturnom pogledu«¹²⁴.

U znaku malenosti

16. Nastavljamo naše putovanje tkanjem posredovanjâ u poniznom znaku evanđelja: »Nikada ne izgubite poletnost *putovanja putovima svijeta*, svijest da je kročiti, koračajući čak i nesigurnim korakom ili hramajući, uvijek bolje no stajati na mjestu, zatvoreni u vlastita pitanja ili u vlastite sigurnosti«¹²⁵.

Slike koje smo razmatrali – od *oblaka* koji prati izlazak do dogodovština proroka Ilije – otkrivaju nam da se Božje kraljevstvo očituje među nama u znaku malenosti. »Vjerujmo

¹²¹ IVAN PAVAO II., Posinodska apost. pob. *Vita consecrata*, (25. ožujka 1996.), 103.

¹²² Usp. FRANJO, *Audijencija za sudionike susreta održanog u organizaciji Talijanske konferencije svjetovnih ustanovâ*, Rim (10. svibnja 2014.).

¹²³ *Isto*.

¹²⁴ A. SPADARO, »*Probudite svijet!*«. *Razgovor pape Franje s vrhovnim poglavarima*, u: *La Civiltà Cattolica*, 165 (2014/I), 8.

¹²⁵ *Isto*.

Evandjelju kada nam govori da je Božje kraljevstvo već prisutno u svijetu i da raste, ovdje i ondje, i na različite načine: poput malog sjemena koje naraste u veliko stablo (usp. *Mt* 13, 31-32), poput malo kvasca od kojeg se tijesto poveća (usp. *Mt* 13, 33) i poput dobrog sjemena koje raste usred kukolja (usp. *Mt* 13, 24-30) i može nas uvijek ugodno iznenaditi¹²⁶.

Tko se zaustavlja na autoreferencijalnosti, često, ima jedino sebe i vlastiti obzor pred očima. Onaj koji se stisne na margini može naslutiti i promicati ponizniji i duhovniji svijet.

Novi putovi vjere danas niču u poniznim mjestima, u znaku Riječi koja, ako se živi i sluša, vodi k otkupljenju. Ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života koji donose odluke polazeći od malih *znakova* tumačenih u vjeri i proroštvu koje zna naslutiti ono *onkraj*, postaju mjesta života, ondje sja svjetlo i razliježe se poziv koji poziva druge da slijede Krista. Zasadimo klicu načina djelovanja i malih prisutnosti nalik evandeoskom *zrnu* gorušice (usp. *Mt* 13, 31-32), u kojoj će sjati bez granicâ intenzitet znaka: hrabra riječ, iskreno bratstvo, slušanje slabog glasa, spomen Božjeg doma među ljudima. Treba njegovati »kontemplativni pogled, odnosno pogled ispunjen vjerom, koji otkriva onoga Boga koji stanuje u njegovim kućama, na njegovim ulicama, na njegovim trgovima. Bog svojom prisutnošću prati iskreno traženje u koje se upuštaju osobe i skupine da pronađu potporu i smisao svome životu. On živi među građanima promičući solidarnost, bratstvo, želju za dobrom, istinu, pravdu. Ta se prisutnost ne smije biti neprirodno stvarati, već treba biti pronađena, otkrivena«¹²⁷.

Posvećeni život nalazi svoju plodnost ne samo u svjedočenju dobra, već u njegovu prepoznavanju i umijeću da se na njega ukaže, osobito tamo gdje ga se obično ne vidi, u »ne građanima«, »polu-građanima« ili »urbanim viškovima«¹²⁸, u onima koji su lišeni dostojanstva. Priječi s riječi solidarnosti na geste koje prihvaćaju i ozdravljaju: posvećeni život je pozvan na tu istinu.¹²⁹

Papa Benedikt XVI. nas potiče: »Pozivam vas na vjeru koja zna prepoznati mudrost slabosti. U radostima i tugama sadašnjeg vremena, kada se tvrdoća i težina križa itekako daju osjetiti, ne sumnjajte da je Kristova *kenosi* već uskrsna pobjeda. Upravo u ljudskoj ograničenosti i slabosti pozvani smo živjeti suobličnost Kristu, u svekolikoj napetosti koja predoznačava, u mjeri u kojoj je to moguće u vremenu, eshatološko savršenstvo (*VC*, 16). U društvima

¹²⁶ FRANJO, Apost. pob. *Evangelii gaudium*, (24. studenog 2013.), 278.

¹²⁷ FRANJO, Apost. pob. *Evangelii gaudium*, (24. studenog 2013.), 71.

¹²⁸ *Ondje*, 74.

¹²⁹ Usp. *ondje*, 207.

efikasnosti i uspjeha, vaš život označen 'malenošću' i slabošću malenih, empatijom s onima koji nemaju glasa, postaje evanđeoski znak proturječja¹³⁰.

Pozivamo na povratak evanđeoskoj mudrosti koju žive maleni (usp. *Mt* 11, 25): »To je radost koja se živi u malim stvarima svakodnevnog života, kao odgovor na usrdni poziv našeg Boga Oca: *Sine moj, imaš li štogod, priušti sebi... Ne uskraćuj sebi sadašnje sreće* (*Sir* 14, 11.14). Kolika se samo očinska nježnost nazire iza tih riječi!¹³¹.

Sadašnja slabost posvećenog života proizlazi, možda, upravo iz toga što smo izgubili radost »malih stvari svakodnevnog života«¹³². U životu obraćenja, posvećeni muškarci i žene mogli bi otkriti da prvi poziv – podsjetili smo to u pismu *Radujte se* – jest poziv na radost kao prihvaćanje malenog i traženje dobra: »Samo danas bit ću sretan u sigurnosti da sam stvoren za sreću, ne samo na drugom, već i na ovome svijetu«¹³³.

Papa Franjo nas poziva da dopustimo »da nas Duh vodi, odričući se pokušaja da planiramo i kontroliramo sve do najmanje pojedinosti. Namjesto toga dopustimo njemu da nas on prosvijetli, vodi i usmjerava naše korake, da nas vodi gdje god hoće. Duh Sveti zna dobro što nam je potrebno u svakom dobu i u svakom trenutku«¹³⁴.

U zboru u molitvenom statio

17. Obzor je otvoren, a mi smo pozvani na molitvenu budnost koja zagovara za svijet. U njoj nastavljamo otkrivati male predznake obilne, blagotvorne kiše na našu suhoću, lagane šapate vjerne prisutnosti.

Putovati za oblakom nije uvijek lako; razlučivanje zahtijeva katkad dugotrajna čekanja koja umaraju; laki i slatki jaram (usp. *Mt* 11, 30) može postati težak. Pustinja je također mjesto samoće, praznine. To je mjesto gdje nedostaje ono osnovno za život: vode, vegetacije, društva drugih osoba, topline prijatelja, pa čak i samog života. Svaki pojedinac u pustinji dotiče u

¹³⁰ BENEDIKT XVI., *Homilija* na blagdan Prikazanja Gospodinova – XVII. Svjetski dan posvećenog života, Rim (2. veljače 2013.).

¹³¹ FRANJO, Apost. pob. *Evangelii gaudium*, (24. studenog 2013.), 4.

¹³² *Isto*.

¹³³ IVAN XXIII, *Dekalog vedrine*, u *Dnevniku duše (Il Giornale dell'anima)*, LEV, Grad Vatikan 2014., 217.

¹³⁴ FRANJO, Apost. pob. *Evangelii gaudium*, (24. studenog 2013.), 280.

tišini i samoći svoju pravu sliku: mjeri samoga sebe i beskonačno, svoju krhkost poput zrna pijeska i čvrstoću stijene, Božje otajstvo.

Izraelci bi ostajali utaboreni sve dok je oblak boravio iznad šatora; ponovno bi kretali na put kada bi se oblak dizao s toga prebivališta. Stati i ponovno krenuti: život kojeg vodi, upravlja i kojem određuje ritam oblak Duha. Život koji se živi u budnom bdjenju.

Ilija, sklupčan u samome sebi, slomljen od boli i nevjernosti naroda, nosi na svojim leđima i u srcu trpljenje i izdaju. On sâm postaje molitva, molitveno zaklinjanje, krilo koje zagovara. Pokraj njega i za njega dječak istražuje nebo, promatra hoće li se na moru pojaviti znak odgovora na Božje obećanje

To je paradigma duhovnog putovanja svakog pojedinca, po kojem se čovjek pretvara doista u Božjeg prijatelja, sredstvo njegova božanskog nauma spasenja, postaje svjestan svoga poziva i poslanja na dobrobit svih slabih na zemlji.

Posvećeni život u sadašnjem vremenu je pozvan živjeti s posebnim intenzitetom *statio* zagovaranja. Svjesni smo svoje ograničenosti i svoje konačnosti, dok naš duh prolazi kroz pustinju i utjehu u traženju Boga i znakova njegove milosti, tamu i svjetlo. U tome molitvenom *statio* odigrava se buntovna poslušnost proroštva posvećenog života koje postaje glasom velike ljubavi prema čovječanstvu. Punina i praznina – kao duboka percepcija Božjeg otajstva, svijeta i čovjeka – su iskustva kroz koja prolazimo duž puta s istim intenzitetom.

Papa Franjo nas interpelira: »Boriš li se s Gospodinom za svoj narod, kao što se Abraham borio (usp. *Post* 18, 22-33)? Onom hrabrom zagovornom molitvom. Mi govorimo o *parresia*, apostolskoj hrabrosti, i mislimo na pastoralne planove, i to je dobro, ali je ista *parresia* nužna također u molitvi«¹³⁵.

Zagovor postaje glasom ljudskih siromaštava, *adventus* i *eventus*: priprema na odgovor milosti, na plodnost suhe zemlje, na mistiku susreta u znaku malih stvari.

Sposobnost da sjede u zboru čini od posvećenih muškaraca i žena ne usamljene proroke, već muškarce i žene zajedništva, zajedničkog slušanja Božje riječi, koji su kadri zajedno elaborirati nova značenja i znakove, osmišljene, građene također u vrijeme progona i mučeništva. Riječ je o hodu prema *zajedništvu razlikâ*, tom znaku Duha koji raspiruje u srcima veliku ljubav *da svi budu jedno* (*Iv* 17, 21). Tako se očituje Crkva koja, sjedeći za stolom nakon puta satkanog od sumnji i žalosnih komentara i bez nade, prepoznaje svoga Gospodina u lomljenju kruha (*Lk* 24, 13-35), zaogrnutu esencijalnošću evanđelja.

¹³⁵ FRANJO, *Govor rimskim župnicima*, Rim (6. ožujka 2014.).

Za razmišljanje

18. Izazovi pape Franje

- »Kada nam Gospodin želi dati neku misiju, kada nam želi dati neki posao, priprema nas da to dobro obavimo« upravo »kao što je pripremio Iliju«. Nije važno »to što je on susreo Gospodina« već je važan »čitav put koji je prešao da dođe do poslanja koje Gospodin povjerava«. I upravo »to je razlika između apostolskog poslanja koje nam Gospodin povjerava i ljudskog, poštenog, dobrog posla«. Dakle »kada Gospodin daje neku misiju, uvijek nas uvodi u proces čišćenja, proces razlučivanja, proces poslušnosti, proces molitve«¹³⁶.
- »Jesu li krotki, ponizni? Ima li u toj zajednici svađa među njima za vlast, svađa zbog zavisti? Ima li naklapanja? Tada nisu na putu Isusa Krista«. Mir u zajednici, naime je »veoma važna osobina, veoma važna jer nas zloduh uvijek pokušava razdvojiti. On je otac podjele; sa zavješću unosi razdor. Isus nam daje vidjeti taj put, put mira među nama, ljubavi među nama«¹³⁷.
- Važno je »imati naviku tražiti milost spomena puta koji je prešao Božji narod« kao i milost »osobnog spomena: što je učinio Bog sa mnom u mome životu, kako me vodio na mome životnom putu?« Treba znati također »tražiti milost nade koja nije optimizam; to je nešto drugo«; »tražiti milost da svakodnevno obnovljamo savez s Gospodinom koji nas je pozvao«¹³⁸.
- I to »je naša sudbina; kročiti u perspektivi obećanjâ, sigurni da će se ona obistinirati i postati stvarnost. Lijepo je čitati jedanaesto poglavlje Poslanice Hebrejima, gdje se opisuje putovanje Božjeg naroda prema obećanjima; kako je taj narod ljubio ta obećanja i tražio ih također mučeništvom. Znao je da je Gospodin vjeran. Nada nikada ne razočarava«. (...) To je naš život: »vjerovati i krenuti na put« kao što je učinio

¹³⁶ FRANJO, *Jutarnja meditacija* u kapeli *Domus Sanctae Marthae*, Rim (13. lipnja 2014.).

¹³⁷ FRANJO, *Jutarnja meditacija* u kapeli *Domus Sanctae Marthae*, Rim (29. travnja 2014.).

¹³⁸ FRANJO, *Jutarnja meditacija* u kapeli *Domus Sanctae Marthae*, Rim (15. svibnja 2014.).

Abraham, koji je imao »povjerenja u Gospodina i kročio također u teškim trenucima«¹³⁹.

- Nikada ne izgubite poletnost putovanja putovima svijeta, svijest da je kročiti, koračajući čak i nesigurnim korakom ili hramajući, uvijek bolje no stajati na mjestu, zatvoreni u vlastita pitanja ili u vlastite sigurnosti. Velika misijska ljubav, radost susreta s Kristom koja vas potiče da dijelite s drugima ljepotu vjere, otklanja opasnost da ostanemo zaustavljeni u individualizmu¹⁴⁰
- Redovnici su proroci. Oni su oni koji su izabrali nasljedovanje Isusa koje oponaša njegov život s poslušnošću Ocu, siromaštvom, životom u zajednici, čistoćom. (...) U Crkvi su redovnici napose pozvani biti proroci koji svjedoče kako je Isus živio na ovoj zemlji, i koji naviještaju kako će Božje kraljevstvo biti u svojoj savršenosti. Nikada se redovnik ne smije odreći proroštva¹⁴¹.
- Ovo je kršćanski stav: budnost. Budnost nad samim sobom: što se događa u mom srcu? Zato jer tamo gdje mi je srce ondje mi je blago. Što se događa ondje? Istočni oci kažu da se mora dobro upoznati je li mi srce nemirno ili spokojno. (...) Zatim, što ću učiniti? Pokušat ću shvatiti ono što se događa, ali uvijek u miru. Shvatiti u miru. Zatim se mir vraća i mogu izvršiti *discussio conscientiae*. Kada u meni vlada mir, nema nemira: »Što se danas dogodilo u mojem srcu?«. To znači bdjeti. Bdjeti ne znači ići u sobu za mučenje, to ne! To naprotiv znači gledati srce. Mi moramo biti gospodari svoga srca. Što osjeća moje srce, što traži? Što me danas učinilo sretnim a što nesretnim?¹⁴²

¹³⁹ FRANJO, *Jutarnja meditacija* u kapeli *Domus Sanctae Marthae*, Rim (31. ožujka 2014.).

¹⁴⁰ FRANJO, *Audijencija* za sudionike susreta održanog u organizaciji Talijanske konferencije svjetovnih ustanova, Rim, 10. svibnja 2014.

¹⁴¹ A. SPADARO, *Razgovor s papom Franjom*, u *La Civiltà Cattolica* 164 (2013/III), 449-477.

¹⁴² FRANJO, *Obraćanje rektorima i učenicima papinskih zavoda i konviktâ u Rimu*, Rim (12. svibnja 2014.).

- Hvala Bogu vi ne živite i ne radite kao pojedinci, već kao zajednica: i zahvalite Bogu na tome! Zajednica podupire cjelokupni apostolat. Ponekad u redovničkim zajednicama postoje napetosti, što za sobom povlači opasnost individualizma i raspršenosti, dočim istodobno postoji potreba za dubokom komunikacijom i autentičnim odnosima. Oplemenjujuću snagu evanđelja svjedoči bratstvo koje se živi u zajednici, u kojoj vlada prihvaćanje, poštivanje, uzajamno pomaganje, razumijevanje, uljudnost, opraštanje i radost¹⁴³.
- Vi ste kvasac koji može proizvesti dobri kruh za mnoge, onaj kruh za kojim postoji tolika glad: slušanje potrebâ, željâ, razočaranjâ, nade. Poput onih koji su vam prethodili u tome pozivu, možete vratiti nadu mladima, pomagati starije, otvoriti put prema budućnosti, širiti ljubav na svakom mjestu i u svakoj situaciji. Ako se to ne dogodi, ako u vašem svakodnevnom životu nedostaje svjedočenja i proroštva, tada, ponavljam, je prijeko potrebno obraćenje!¹⁴⁴
- Namjesto da budemo samo Crkva koja prihvaća i koja prima držeći vrata otvorenima, trudimo se također biti Crkva koja nalazi nove putove, koja je kadra izaći iz same sebe i ići ususret onome koji u nju ne dolazi, koji je iz Crkve izašao ili je prema njoj ravnodušan. Onaj koji je iz nje izašao ponekad je to učinio zbog razloga koji, ako se dobro shvate i ocijene, mogu dovesti do povratka. Ali za to treba odvažnost, hrabrost.¹⁴⁵
- U posvećenom životu se živi susret između mladih i starijih, između opsluživanja i proroštva. Ne gledajmo ih kao dvije suprotstavljene stvarnosti! Pustimo radije da ih obje Duh Sveti oživljava, a znak toga je radost: radost opsluživanja, hoda u jednom pravilu života; i radost što smo vođeni Duhom, nikada kruti, nikada zatvoreni, uvijek

¹⁴³ FRANJO, *Obraćanje* sudionicima generalnog kapitula Salezijanske družbe sv. Ivana Bosca (salezijanci), Rim, 31. ožujka 2014.

¹⁴⁴ FRANJO, *Audijencija* za sudionike susreta održanog u organizaciji Talijanske konferencije svjetovnih ustanovâ, Rim, 10. svibnja 2014.

¹⁴⁵ A. SPADARO, *Razgovor s papom Franjom*, u *La Civiltà Cattolica* 164 (2013/III), 449-477.

otvoreni glasu Boga koji govori, koji otvara, koji vodi, koji nas poziva ići prema obzoru¹⁴⁶.

¹⁴⁶ FRANJO, *Homilija* na blagdan Prikazanja Gospodinova – XVIII. Svjetski dan posvećenog života, Rim, 2. veljače 2014.

Zdravo, Ženo novog saveza

19. Slijediti na svom putu znakove Boga znači iskusiti radost i obnovljeni zanos susreta s Kristom¹⁴⁷, središtem života i izvorom odlukâ i djelovanjâ.¹⁴⁸ Susret s Gospodinom se obnavlja iz dana u dan u radosti ustrajnog hoda. »*Uvijek u pokretu s onom krepošću koja je krepost putnika: radošću*«¹⁴⁹

Naše vrijeme poziva na potrebnu budnosti: »Bdjenje. To znači gledati srce. Moramo biti gospodari našeg srca. Što osjeća moje srce, što traži? Što me učinilo sretnim a što nesretnim? [...] To znači poznavati stanje svog srca, svog života, kao hod po Gospodinovoj stazi. Jer ako nema budnosti, srce tumara i luta; a mašta ostaje u zapečku. To nisu stvari iz davnine, to nisu stvari koje su prevladane«¹⁵⁰.

Posvećena osoba postaje *memoria Dei*, spominje se Gospodinova djelovanja. Vrijeme koje nam je dano da kročimo za oblakom traži od nas ustrajnost, vjernost u istraživanju u budnosti kao da *[se] Nevidljivoga vidi (Heb 11, 27)*. To je vrijeme novoga saveza. U danima potištenosti i tjeskobe, kao i od Ilije i od nas se traži da neumorno istražujemo nebo kako bi otkrili *oblak, malen kao dlan čovječji*, da čuvamo odvažnost ustrajnosti i jasnu viziju vječnosti. Naše vrijeme ostaje vrijeme izlaska, hodočašća, u budnom i radosnom iščekivanju eshatološke stvarnosti u kojoj će Bog biti sve u svima.

¹⁴⁷ Usp. BENEDIKT XVI., Apost. pismo u obliku *motu proprija Vrata vjere - Porta fidei* kojim se proglašava Godina vjere, (11. listopada 2011.), 2.

¹⁴⁸ KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, Naputak *Ponovno krenuti od Krista - obnovljena zauzetost posvećenog života u trećem tisućljeću* (19. svibnja 2002.), 22.

¹⁴⁹ FRANJO, *Audijencija za sudionike susreta održanog u organizaciji Talijanske konferencije svjetovnih ustanovâ*, Rim, 10. svibnja 2014.

¹⁵⁰ FRANJO, *Obraćanje rektorima i učenicima papinskih zavodâ i konviktâ u Rimu*, Rim (12. svibnja 2014.).

Marija je »novi kovčeg saveza, pred kojim srce kliče od radosti, Majka Božja prisutna u svijetu, koja ne drži za sebe tu Božju prisutnost, već je daje dijeleći Božju milost. I tako – kao što kaže molitva – Marija je doista *causa nostrae laetitiae*, kovčeg u kojem je Spasitelj stvarno prisutan među nama«. ¹⁵¹

Zdravo Marijo, Ženo novog saveza, nazivamo te blaženom *što povjerova* (usp. *Lk* 1, 45) i što si znala »prepoznati tragove Duha Božjega u velikim kao i u naizgled neprimjetnim događajima« ¹⁵².

Podupri naše bdjenje u noći, sve do jutarnjeg svjetla u očekivanju novog dana. Udijeli nam proroštvo koje pripovijeda svijetu radost evanđelja, blaženstvo onih koji istražuju obzore nove zemlje i novog neba (usp. *Otk* 21, 1) i predznak su njihove prisutnosti u svijetu.

Pomozi nam ispovijedati plodnost Duha u znaku bitnosti i malenosti. Daj nam da učinimo hrabri čin ponizna na kojeg Bog *gleda* (*Ps* 137, 6) i kojem su otkrivene tajne Kraljevstva (usp. *Mt* 11, 25-26), ovdje i sada.

Amen.

Iz Vatikana, 8. rujna 2014.

Rođenje Blažene Djevice Marije

Kardinal João Braz de Aviz

Pročelnik

José Roriguez Carballo, OFM

Nadbiskup tajnik

¹⁵¹ BENEDIKTIV XVI., *Homilija* na svetkovinu Uznesenja Blažene Djevice Marije, Castelgandolfo (15. kolovoza 2011.).

¹⁵² FRANJO, Apost. pob. *Evangelii gaudium*, (24. studenog 2013.), 288.

KAZALO

<i>Predraga braćo i sestre,</i>	3
<i>U poslušnom izlasku</i>	5
POSLUŠATI BOŽJU RIJEČ	7
KAO ONI KOJE OBLAK VODI	8
ŽIVI SPOMEN IZLASKA	10
RADOSTI I TEGOBE HODA	13
<i>U budnom bdjenju</i>	18
POSLUŠATI BOŽJU RIJEČ	20
PROŠTVO ŽIVOTA U SKLADU S EVANĐELJEM	24
<i>Evandjelje – vrhovno pravilo</i>	25
<i>Izgradnja: evandjelje i kultura</i>	27
PROROŠTVO BUDNOSTI	30
<i>Ujedinjeni u istraživanju obzora</i>	31
<i>Vodič »iza naroda«</i>	33
<i>Mistika susreta</i>	34
PROROŠTVO POSREDOVANJA	39
<i>Na raskrižjima svijeta</i>	39
<i>U znaku malenosti</i>	42
<i>U zboru u molitvenom statio</i>	44
<i>Za razmišljanje</i>	46
18. Izazovi pape Franje	47
<i>Zdravo, Ženo novog saveza</i>	51